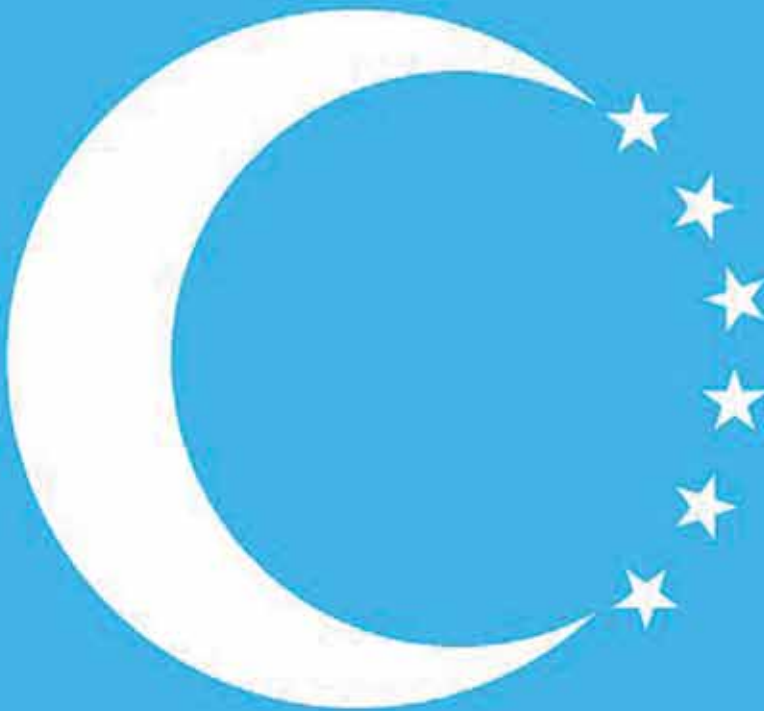

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE IRAK TÜRKMEN CEPHESİ'NİN YAPISI VE İDARİ DURUMU

FROM PAST TO PRESENT: THE IRAQI TURKMEN FRONT'S
STRUCTURE AND ADMINISTRATION

هيكاية الجبهة التركمانية العراقية في الماضي والحاضر
ووضعها الإداري

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES
مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE IRAK TÜRKMEN CEPHESİ'NİN YAPISI VE İDARİ DURUMU

FROM PAST TO PRESENT: THE IRAQI TURKMEN FRONT'S STRUCTURE AND ADMINISTRATION

هيكلية الجبهة التركمانية العراقية في الماضي والحاضر
ووضعها الاداري

Rapor No: 86

Kasım 2011

ISBN: 978-605-5330-39-2

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2011

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yođunlaŐtırmıŐtır.

Ortadoğu’ya BakıŐ

Ortadoğu’nun iç içe geçmiŐ birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barıŐçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barıŐın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaŐmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaŐtırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaŐtırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözümler önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araŐtırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaŐtırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaŐtırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

İçindekiler

Takdim.....	4
Özet.....	5
Giriş	5
Irak Türkmen Cephesi (ITC) Öncesinde Türkmen Siyasi Örgütlenmesi ve Irak Türkmen Cephesi'nin Kuruluş Çalışmaları.....	6
Irak Türkmen Cephesi'nin (ITC) Kuruluş Ve Geçiş Dönemi.....	9
Birinci Türkmen Kurultayı/4-7 Ekim 1997	13
İkinci Türkmen Kurultayı/20-22 Kasım 2000	19
Üçüncü Türkmen Kurultayı/12-15 Eylül 2003	23
30 Ocak 2005 Seçimleri Sonrasında ITC ve Dördüncü Türkmen Kurultayı	25
Beşinci Türkmen Kurultayı/13-14 Temmuz 2008.....	29
Ek: Geçmişten Günümüze ITC Başkanları.....	33

TAKDİM

ORSAM, kurulduğu günden bu yana, Irakla ilgili çalışmalarının yanında Türkmenler konusunda yaptığı çalışmalarla bu konuda öncü kuruluş olmuştur. Klasikleşen “Türkmen Aydınları Toplantıları”nın yanı sıra Türkmenler hakkında çıkarılan raporlar, Türkmenlerle yapılan söyleşiler ve Türkmenlerin ilgilendiren konulardaki analizlerle, Irak’taki Türkmen varlığının sesi olmaya gayret göstermiş ve bu konuda gündem oluşturmaya çalışmıştır.

Bu açıdan özellikle Irak’taki Türkmen varlığının siyasi durumunu ele alan çalışmalarla, Türkiye’nin de dış politikasını etkileyen ve etkileme potansiyeline sahip konular gündeme getirilmiştir. Türkiye’nin Irak’a ilişkin birincil dış politika hedefleri arasında yer alan Türkmenlerin Irak’ın demokratik yapısı içinde siyasi, ekonomik ve toplumsal bakımdan gelişmelerine katkıda bulunulması ilkesine uygun olarak tarihsel sorumluluğu da içerisinde barındırır şekilde amatör bir ruh ve profesyonel ilkelerle yapılan bu çalışmaların Irak’taki Türkmen varlığının sosyal, siyasal ve kültürel gelişimine katkı yaptığı inancını taşıyoruz.

Irak’ta köklü bir geçmişe sahip olan Türkmen varlığı, 1980’lere kadar siyasi bir yapılanma içerisine girememiştir. Irak’taki rejimlerin baskısıyla daha çok kendi kimlikssel ve kültürel özelliklerini korumayı amaçlayan Türkmenler, siyasetten uzak kalmıştır. 1980’lerde Irak dışında örgütlenmeye başlayan Türkmen siyasi hareketi, 1991’de Irak’ın kuzeyinde güvenli bölgenin oluşturulmasından sonra, çalışmalarını bu alan taşımış ve 1995 yılında, Türkmenlerin söz ve hedef birliği amacıyla Irak Türkmen Cephesi kurulmuştur. 2003 sonrası Irak siyasetinde de etkin bir biçimde yer almaya çalışan Irak Türkmen Cephesi, günümüzde Türkmen siyasi hareketinin en örgütlü ve etkili kuruluşu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Elinizdeki bu çalışma da Irak’taki Türkmen siyasi hareketinin mevcut yürütücü gücü ve en yüksek Türkmen temsiliyetine sahip kuruluşu olan Irak Türkmen Cephesi’nin geçmişten günümüze kadarki serüvenini ortaya koymaktadır. Bu açıdan bu raporun, Irak Türkmen Cephesi hakkında yapılmış en geniş çalışmalardan biri olduğunu söylemek mümkündür. Buradan hareketle, ORSAM’ın yaptığı çalışmaların, Irak’taki Türkmen varlığının haklarını elde etmeleri ve demokratik bir Irak’ta gelişmelerine katkı sağlamasını umut ediyoruz.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

Hazırlayan: Bilgay Duman
ORSAM Ortadoğu Uzmanı

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE IRAK TÜRKMEN CEPHESİ'NİN YAPISI VE İDARİ DURUMU

Özet

- 1960'a kadar Irak'taki Türkmenlere ilişkin siyasal, sosyal ya da kültürel bir kuruluştan söz etmek mümkün değildir.
- 1980'de Türkmenlerin ilk siyasi organizasyonu olarak ifade edilebilecek Irak Milli Demokratik Türkmen Örgütü deklare edilmiştir.
- 1988 yılında ilk siyasi Türkmen kuruluşu olan Milli Türkmen Partisi kurulmuştur.
- Türkmen siyasi hayatındaki dağınıklığın önüne geçmek ve Türkmenler için bir vizyon çizmek amacıyla 1995 yılında Irak Türkmen Cephesi kurulmuştur.
- 1995 yılında sonra Irak'taki Türkmen siyasi hareketini birinci derece temsil etme ve yönlendirmeyi başarabilen Irak Türkmen Cephesi, 2003'te ABD'nin Irak'ı işgal etmesinin ardından Irak'taki yeni siyasi ortamda da kendine yer bulmaya çalışmıştır.
- ABD'nin Irak'a müdahale ettiği 2003'ten Kürt Bölgesel Yönetiminin kontrolündeki Erbil'de resmi faaliyetlerini durduran ITC, merkezini Kerkük'e taşımıştır.
- Siyasi çalışmalarını Kerkük ve Bağdat'a kaydıran ITC, 2005, 2009 ve 2010'da Irak'ta yapılan yerel ve genel seçimlere katılarak Irak'ın yeniden yapılanan siyasi sürecinde rol almaya çalışmıştır.
- ITC, 2011'deki yönetim ve sistem değişikliğiyle yeni bir yapılanma içerisine girmiştir.

Giriş

Osmanlı Devleti'nin yıkılışıyla İngiltere'nin işgal ettiği Osmanlı vilayetleri olan Musul, Bağdat ve Basra'nın birleştirilmesiyle kurulan İngiliz mandasındaki Irak topraklarında kurulan yeni sistemin dışında bırakılan bölgedeki Türk varlığı, yeni kurulan Türkiye'nin Musul vilayetinden vazgeçmemesiyle umudunu ve direncini yitirmemiş de, Musul sorunun Milletler Cemiyetinde çözülememesinin ardından, 1926'da Türkiye ile Irak arasında yapılan Ankara Anlaşmasıyla, İngiliz mandasın-

daki Irak yönetimine bırakılmasıyla psikolojik travma yaşamıştır. Bu nedenle destek bulamayan ve devletçi bir yapıdan gelen Türkmenler, azınlık psikolojisine sürüklenerek, içe kapalı ve ürkek bir toplum haline gelmiştir. Irak'taki rejimlerin politikaları da bunu körüklemiştir. Hiçbir dönemde siyasi faaliyetlerine izin verilmeyen ve zaman zaman ortaya çıkan lider vasfı taşıyabilecek insanları öldürülen Türkmenler, bölgede hakim anlayış olan silahlı mücadeleyi, şehirli ve aydın nüfus yapısının yanında Türkiye'ye duyulan güven neticesin-

de benimsememiş ve kültürel yapılarını korumayı tercih etmiştir. Siyasi anlamda bir faaliyet içerisine girmeyen Türkmenler, dönem dönem kültürel ve sosyal içerikli kuruluşları kurmalarına rağmen, rejimin politikaları nedeniyle bir sonuç alamamıştır.

Bu çerçevede, 1960'a kadar Irak'taki Türkmenlere ilişkin siyasal, sosyal ya da kültürel bir kuruluşun söz etmek mümkün değildir. 1960'da bir fikir kulübü olarak kurulan Türkmen Kardeşlik Ocağı (TKO), kültürel ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesinin yanı sıra, milli duyguların ayakta tutulması ve geliştirilmesi noktasında da faaliyet göstermeye çalışmıştır. Ancak 1980'lere gelindiğinde TKO'ya iktidardaki Baas Partisi yanlısı kişilerce rejim tarafından el konulması ve Türkmen liderlerin asılması ve neticesinde, 1980'de Türkmenlerin ilk siyasi organizasyonu olarak ifade edilebilecek Irak Milli Demokratik Türkmen Örgütü deklare edilmiştir. Suriye'de şekillenen bu örgütün çalışmaları da 1985 yılında durdurulmuştur. Bu dönemde Irak'taki savaş hali göz önüne alındığında 1970'lerle birlikte başlayan Türkiye'ye yönelik toplu göç hareketi, 1980'lerin sonunda Türkiye'de Türkmenlere ilişkin bir siyasi kuruluşun kurulmasını gündeme getirmiştir. 1988 yılında ilk siyasi Türkmen kuruluşu olan Milli Türkmen Partisi kurulmuştur. 1991'den sonra Irak'ın kuzeyinde de facto bir idare ortaya çıkması, Türkiye'nin bölgede askeri varlığı yoluyla bölgedeki siyasi yapı üzerinde önemli bir etki sahibi olması, Türkmenlere de bir nefes alanı açmış ve Türkmen partilerin sayısı çoğalmıştır. Türkmen siyasi hayatındaki dağınıklığın önüne geçmek ve Türkmenler için bir vizyon çizmek amacıyla 1995 yılında Irak Türkmen Cephesi kurulmuştur.

1995 yılında sonra Irak'taki Türkmen siyasi hareketini birinci derece temsil etme ve yönlendirmeyi başarabilen Irak Türkmen Cephesi, 2003'te ABD'nin Irak'ı işgal etmesinin ardından Irak'taki yeni siyasi ortamda da kendine yer bulmaya çalışmıştır. 2003'ten sonra Irak'ta demokratik açılım çabalarının sonu-

cu olarak yapılan seçimlerde de yer alan Irak Türkmen Cephesi, Irak Türkmenleri adına Irak siyasetinde en örgütlü kuruluş olarak ifade edilebilir. Bugüne kadar çok sayıda Türkmen siyasetçi Irak'taki yönetim sürecinde yer almış olsa da, genellikle diğer büyük parti ve siyasi kuruluşların içerisinde görev yapmıştır. Bu açıdan Irak'taki siyasi sürece Türkmenler adına katılan Irak Türkmen Cephesi, Türkmen kimliğiyle, Irak'ta Türkmenlerin temsil etme başarısı yakalamıştır. Zaman zaman Türkmen toplumu ve Türkmen siyasetçiler tarafından yoğun şekilde eleştirilse de netice itibarıyla Irak Türkmen Cephesi, Irak'taki Türkmen varlığının, Irak ve dünya siyasetindeki tanınan ve temsil kabiliyeti açısından en önemli aktör olmuştur.

Bu açıdan, bu çalışma ile bugün de Irak'taki faaliyetlerini aktif bir biçimde sürdüren Irak Türkmen Cephesi'nin geçmişi ve bugününün bilinmesinin Irak'taki Türkmen siyasetinin tanımlanmasına katkı yapılması amaçlanmaktadır. Ayrıca ortaya konacak önerilerle hem Irak Türkmen Cephesi hem de Türkmen siyaseti için stratejiler belirlenmeye çalışılacaktır.

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Öncesinde Türkmen Siyasi Örgütlenmesi Ve Irak Türkmen Cephesi'nin Kuruluş Çalışmaları

Irak'ta Türkmen varlığının temel dinamikleri incelendiğinde örgütlü siyasi geçmişe dair yapılanmaların tarihsel geçmişinin çok eskiye dayanmadığını söylenebilir. Tarihsel olarak bakıldığında Irak Devleti'nin kuruluşundan itibaren devletin üst kademe yönetiminden mahrum bırakılan Türkmenler, aynı zamanda Irak'taki yönetimlerin baskısı ile karşılaşmış ve zorunlu kimlik değiştirme politikalarına maruz bırakılmıştır. Bu nedenle Türkmen toplumunun siyasi mücadeleden daha çok Türkmen kimliğinin korunmasını amaçlayan sosyal ve kültürel alanlarda etkili olmaya çalıştığını ifade etmek mümkündür. Öte yandan Irak Devlet yönetiminin baskıcı tutumu nede-

niyle Türkmen toplumunun lider vasfı taşıyan önde gelen isimlerine yönelik yapılan sindirme ve bilinçli yok etme politikaları neticesinde Türkmen toplumunu yönlendirebilecek kişiler de ortaya çıkma imkanı bulamamıştır. Bu açıdan Irak Devleti'nin her döneminde iktidarı Ata Hayrullah, Necdet Koçak, Abdullah Abdurrahman ve daha ismini sayamadığımız Türkmen önderleri tutuklanmış, cezalandırılmış, idam edilmiş ve hatta katledilmiştir. Ayrıca bir toplumun yürütücü gücü olan gençliğe yönelik baskılar da üst düzeyde olmuş ve birçok Türkmen genci ülke dışına kaçmak zorunda kalmıştır. Türkiye başta olmak üzere Suriye ve İran'da da yerleşen Türkmenler bu ülkelerde siyasi organizasyonlar içerisinde yer almıştır. Irak'ta siyaset yapma imkanı bulamayan ve bu nedenle yurt dışında örgütlenmeye çalışan Türkmenler, ilk olarak 1959 yılında Türkiye'de Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'ni kurmuştur. 14 Temmuz 1959 Kerkük Katliamından sonra kurulan bu dernek, Türkmenlerin ilk örgütlü kuruluşu olmuş ve Türkiye'den Türkmen toplumunun yönlendirilmesi ve Türkmen haklarının savunulmasına gayret göstermiştir. Sosyal ve kültürel amaçla kurulmasına rağmen, siyasi çalışmaların da yoğun bir biçimde yapıldığı Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nden sonra, 1960 yılında Irak'ta Türkmen Kardeşlik Ocağı kurulmuştur. Sadece kültürel ve sosyal alanlarda faaliyet göstermesine izin verilen Türkmen Kardeşlik Ocağı, Irak'taki Türkmen toplumu için bir "okul" niteliği taşımıştır. 1974'te Erbil ve Musul'da da şubesi açılmıştır. Irak rejimi tarafından izin verilen ilk Türkmen kuruluşu olmasına rağmen Türkmen Kardeşlik Ocağı da ilerleyen yıllarda, özellikle Baas Partisi'nin iktidara gelmesinin ardında, baskıyla karşılaşmış, faaliyetleri zaman zaman aksamış ve önde gelen mensupları Baas rejimi tarafından elimine edilmeye çalışılmıştır. 1977'de Baas rejimi tarafından feshedilen yönetim kademesi yerine Baas Partisi yanlıları getirilmiştir. 1991'de Irak'ın kuzeyinde güvenli bölgenin oluşturulmasının ardından Erbil şubesi ve merkez arasındaki bağ kopmuş, 1995'te ITC'nin kurulmasıyla TKO'nun Erbil

Şubesi ITC'ye katılmış ve dönemin TKO Erbil Şubesi Başkanı Vedat Arslan, ITC Başkanı olmuştur.

Irak içerisindeki Türkmen örgütlenmesinin yeterli düzeye ulaşamaması ve Irak yönetiminin baskıcı politikaları, Irak dışında yaşayan Türkmen toplumunu siyasi örgütlenmeye de itmiştir. Bu açıdan Irak Türkmenlerinin ilk siyasi kuruluşu olarak nitelendirilebileceğimiz Irak Milli Demokratik Türkmen Örgütü (IMDTÖ), 1980 yılında Suriye'de kurulmuştur. IMDTÖ'nün kurucuları arasında İzzettin Kocava, Hasan Özmen, Aydın Beyatlı, Mehmet Reşit Tuzlu, Enver Hamid ve Bahattin Türkmen yer almıştır. IMDTÖ siyasi bir oluşum olarak ilk kez Türkmenler için bir siyasi hedef bildirgesi ortaya koymuştur. Buna göre; IMDTÖ, sömürgeye ve siyonizme karşı bir örgüt olarak tanımlanmıştır. IMDTÖ'nün çalışma alanları ve hedefleri özetle şu şekilde tanımlanmıştır:¹

- Örgüt, Türkmen kardeşliğinin birleşmesi ve örgütün mücadele bayrağı altında disiplinli bir şekilde birleşip her türlü, sömürge, diktatörlük, mezhep ve ırk ayrımından uzak kalarak, diğer Iraklı vatandaşları gibi Irak'ın birliği için çalışmaktadır.
- Örgüt, Irak'ta mevcut olan ve Irak halkına ters düşen iktidarı devirmek için çaba sarf etmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkmen unsurunu Irak'ta kurulacak iktidara ortak edip, Kürtlere verilecek muhtariyetin Türkmen unsuruna da verilerek, nispetine göre ortak olmasıdır.
- Örgüt, siyonizme ve sömürgeye karşı Arap mücadelesinde, Irak için bütün gücünü hazırlamak için çalışmaktadır.
- Örgüt, Irak'ta Türkmenlerin kültürel ve sosyal bakımdan yükselmesi için her türlü idari, kültürel ve sosyal haklarını istemektedir. Türkmenlerin ekonomik durumunun düzelmesi, her türlü ayırım ve baskıdan kurtulmak için devletin her kademesinde ve sosyal yaşamda yer almaları için çaba göstermektedir.
- Örgüt, Irak milleti için demokratik hak ve

özgürlüklerin tanınması ve Irak genelinde demokrasinin yayılması için çalışmaktadır.

- Örgüt, zorla yerlerinden edilen Türkmenlerin haklarının geri alınması ve zararların giderilmesi için uğraş vermektedir.

Bu kapsamda geniş bir çalışma içerisine giren IMDTÖ, hem Suriye hem de Türkiye’de faaliyetlerde bulunmuş ve Türkmenleri örgütlemeye çalışmıştır. Diğer taraftan Suriye’de ve İran’da örgütlenen Saddam Hüseyin rejimine muhalif gruplarla da işbirliği yapan IMDTÖ, 1981 ve 1982 yıllarında da Irak’ın kuzeyinde Erbil’de bürolar açmıştır. Ancak örgütü devam ettirebilmek için gerekli desteği ve kaynağı yaratamayan IMDTÖ’nin faaliyetleri 1985 yılında durmuştur.

Bu dönemde Türkiye’de yaşayan Türkmenlerin aktif olma çabası içerisinde oldukları gözlenmektedir. 1980’li yılların ikinci yarısından itibaren Türkiye’de siyasi örgütlenme çabasına giren Türkmenler, 1988’de Muzaffer Arslan’ın önderliğinde, Hasan Özmen, Riyaz Sarıkahya, Mustafa Kemal Yayçılı, Aydın Beyatlı, Bahattin Türkmen, Adil Beyatlı ve Yaşar İmamoğlu ile birlikte Irak Milli Türkmen Partisi’ni (IMTP) kurmuştur. IMTP’nin kurucuları arasında yer alan Aydın Beyatlı’ya göre, IMTP’nin, Irak toprak bütünlüğü dahilinde, Türkmenlerin siyasi, kültürel, hukuki alanlarda tüm haklarının elde edilmesi için çalışmak amacıyla kurulmuştur.² 1991’de Irak’ın kuzeyinde güvenli bölge oluşturulmasının ardından çalışmalarını Irak’a kaydıran IMTP, Erbil’de büro açmıştır. Irak’ın kuzeyinde güvenli bölgenin oluşturulmasıyla birlikte Irak’taki diğer muhalif gruplar da burayı üs seçmiş ve Irak Ulusal Kongresi oluşturulmuştur. IMTP’nin de yer aldığı bu oluşum, Saddam Hüseyin rejimini devirmeyi amaçlamıştır. Öte yandan Irak’ın kuzeyindeki güvenli bölgenin kurulmasıyla bir derece rahatlayan Türkmenler, yeni sivil ve siyasi örgütlenmeler oluşturmuştur. Ancak yeni Türkmen örgütlerinin ortaya çıkması ve bu örgütlerin öne çıkma hırsıyla Türkmenler arasında mücade-

leye dönüşmüştür. Bu mücadele bölünmelere yol açmıştır. Irak’ın kuzeyindeki yeni politik yapılanma içerisinde kendisine yer bulmaya çalışan Türkmen siyasi hareketi, hem Kürt gruplar arasındaki mücadeleden hem de iç politikalarındaki görüş farklılıklarından dolayı fikir birliğine varamamıştır. Örneğin, 1992 yılında Kürt grupların Irak’ın kuzeyinde ilan ettiği federe bölgeye ilişkin olarak, Türkmenler arasında da yoğun tartışmalar yaşanmıştır. Kürt grupların bu ilanına onay veren IMTP Genel Sekreteri Muzaffer Arslan’a yönelik imza kampanyası başlatılmış ve 144 Türkmen siyasetçinin imzasıyla bir bildiri yayınlanarak, IMTP’nin “Kürtlerle işbirliği yapan tabela partisi”ne dönüştüğü ifade edilmiştir.³

Öte yandan yeni yeni siyasete ısınan Türkmen hareketi içerisinde, Kürt grupların yanı sıra Araplarla birlikte hareket eden Türkmen siyasi grupların da bulunması ve merkezîyetçi bir devleti savunmaları, diğer taraftan Türkiye’yi dikkate alarak hareket eden grupların varlığı, Türkmen siyasi hareketinin dengeye oturmasına ve kendi yolunu bulmasına engel olmuştur. Bu noktada Türkmen hareketindeki farklı görüşlerin bir araya getirilmesi, Türkmen siyasetçiler arasındaki tartışma ve hatta çatışmaların önüne geçilmesi, Türkmenler arasındaki koordinasyonu ve işbirliğini arttıracak ortak bir platformun oluşturulması amacıyla bir oluşum kurulması fikri gündeme gelmiştir. Bu açıdan Kürt grupların aralarında kurduğu ve “Kürdistani Cephe” olarak adlandırılan oluşumdan esinlendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Zira “Kürdistani Cephe” Irak’ın kuzeyinde rejim muhalifi olan ve KDP ile KYB’nin başını çektiği, Kürt ulusunu ilgilendiren konularda ortak hareket etme amacıyla oluşturulan bir yapılanma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan Türkmenler de Türkmen siyasi hareketinin bir çatı altında birleştirilmesi ve homojen bir yapı meydana getirilmesi amacıyla “cephe” fikrini ortaya koymuştur. Bu yapılanma, siyasi bir birlik-telikten öte, hükümetel bir kurumsal yapıya ortaya çıkarmış ve Türkmenlerin her türlü siyasal, sosyal, kültürel, idari ve ekonomik ihti-

yaçlarının giderilmesine yönelik kurumsallaşmayı hedeflemiştir.

Bu amaçla cephenin kuruluş çalışmalarına başlayan Türkmenler, başta Ankara olmak üzere Türkiye'deki aktif Türkmen siyasetçilerin katılımıyla toplantılar yapmıştır. Özellikle Türkiye'de önemli görevlerde bulunmuş olan ve Türkmenler için bir duayen olarak kabul edilen İhsan Doğramacı'nın koordinatörlüğünde, yine Türkiye'de Kültür Bakanlığı Müsteşarlığı da dahil olmak üzere üst düzey bürokratik görevlerde yer almış Acar Okan ve Enver Hasanoglu'nun da katkılarıyla, gerçekleştirilen toplantılar sonucu Irak Türkmen Cephesi'nin kuruluş çalışmaları başlatılmıştır. Irak'ın kuzeyindeki güvenli bölge sınırları içerisinde bulunan Erbil'de başlatılan cephe çalışmaları, Irak'ta İhsan Doğramacı'nın da akrabası olan Ferit Çelebi tarafından yürütülmüş ve Türkiye'de İhsan Doğramacı'nın öncülüğünde oluşturulan Türkmen siyasetçiler grubunun da Çelebi'ye katılımıyla, kuruluş çalışmaları genişletilmiştir. Cephe ilan edilmeden önce bölgede çalışmalar yapan Türkmen siyasetçiler, öncelikle Erbil'in Şaklava bölgesinde bir büro açmıştır.

Irak Türkmen Cephesi'nin (ITC) Kuruluş ve Geçiş Dönemi

Uzun çalışmalar sonucu Şubat 1995'ten kurulan Irak Türkmen Cephesi (ITC), 24 Nisan 1995'te ilan edilmiştir. Kuruluş ilanı ile birlikte o dönemde Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin Ankara Şubesi Başkanı olan Turhan Ketene'nin ITC Başkanı olmuştur. ITC içerisinde Irak Milli Türkmen Partisi (IMTP), Türkmen Birlik Partisi (daha sonra adı Türkmeneli Partisi olarak değiştirildi), Türkmen Bağımsızlar Hareketi (TBH), Türkmen Kardeşlik Ocağı (Erbil Şubesi), Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı ile Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği yer almıştır. Üçü siyasi parti, üçü de sivil toplum kuruluşu olmak üzere altı kuruluşu bir araya getiren ITC, çalışmalarını birçok alana yaymıştır. 19 Ağustos 1995'te bir basın bildirisi yayınlayan

ITC, kuruluş aşaması, kuruluş amaçları, temel ilkeler ve kuruluş yapısı hakkında geniş bilgiler vermiştir. Bildiride, bölgede yaşayan Türkmenlerin Körfez Krizi nedeniyle uygulanan ambargonun uzaması ve Kuzey Irak'taki fiili durumun süreklilik kazanması nedeniyle bölgede Türkmenlerin güç duruma düştüğünün altı çizilmiştir. Bu durumun giderilmesi için IMTP'nin, asli görevi olmamakla birlikte, eğitim, kültür, sosyal yardım, radyo ve televizyon gibi hizmetleri de Türkmen halkına sağlamaya çalıştığı ifade edilmiştir. Türkmenlerin ihtiyaçlarının artması ve geniş bir alanda hizmet verilmesi gerekliliğinden dolayı Türkmen siyasi partilerin sayısının arttığının belirtildiği bildiride, bu siyasi partilerin aynı amaca hizmet etmeye gayret gösterdiği, ancak aralarında koordinasyon bulunmaması sebebiyle, hizmetlerin amacına ulaşamadığı vurgulanmıştır. Bu durumun kuruluşlar arasında sıkıntı yarattığı ve Türkmen halkı adına birden fazla muhatapla karşılaşılan bir durum ortaya çıkardığı ifade edilmiştir. Bildiride bu karmaşayı ortadan kaldırmak ve Türkmenlerin faaliyetlerini bir çatı altında toplamak amacıyla Türkmenler adına faaliyet gösteren kuruluşların anlaşması sonucu, Türkmen Cephesi'nin kurulduğu açıklanmıştır. Buna göre ITC'nin temel ilkeleri şu şekilde belirtilmiştir:⁴

- Türkmenlerin birlik ve beraberliğinin sağlanması,
- Irak'ın toprak bütünlüğü içerisinde Türkmen toplumunun siyasi, hukuki, kültürel ve ekonomik açıdan anayasal haklarının elde edilmesi.

Bu doğrultuda ITC'nin amaçları ise;

- Türkmenlerin yerel ve merkezi yönetimde etkili bir şekilde temsilini sağlamak,
- Türkmenlere yönelik baskı ve tehditleri bertaraf etmek,
- Türkmen halkının ihtiyaçlarını gidermek ve sorunlarına çözüm bulmak,
- Bölgedeki çatışmaların sona erdirilmesine ve sorunların diyalog yolu ile çözümüne katkıda bulunmak,

- Irak'ta insan hak ve özgürlüklerine saygılı, başta Türkmenler olmak üzere Irak halkını oluşturan milletlerin meşru haklarını güvence altına alacak demokratik, parlamenter bir rejimin tesisini sağlamak için var Türkmen mücadelesini güçlendirerek devam ettirmek ve daha ileriye götürmek,
- Her türlü kaba kuvveti ve silahlı eylemi reddederek, Türkmen toplumunun hak ve özgürlüklerini elde etmek olarak açıklanmıştır.

Bildiride ITC, bünyesinde bulundurduğu taraflar göz önüne alınarak Irak Türkmen toplumunun yasal temsilcisi olarak ilan edilmiştir. ITC'nin çalışmalarını 6 birim üzerinden yürüteceği açıklanarak, bu birimler şu şekilde ifade edilmiştir:

- Enformasyon Dairesi
- Siyasi İşler ve Dış İlişkiler Dairesi
- Kültür ve Eğitim Dairesi
- Sağlık ve Sosyal Yardım Dairesi
- Güvenlik Dairesi
- Araştırma ve Planlama Dairesi

Ayrıca ITC'nin ve Türkmen toplumunun var olan ambargo şartlarından etkilenmemesi ya da en alt düzeyde etkilenmesi amacıyla yardım yapılması çağrısında bulunulmuş ve bu kapsamda "anavatan" olarak belirtilen Türkiye'den yardım beklendiği ifade edilmiştir.

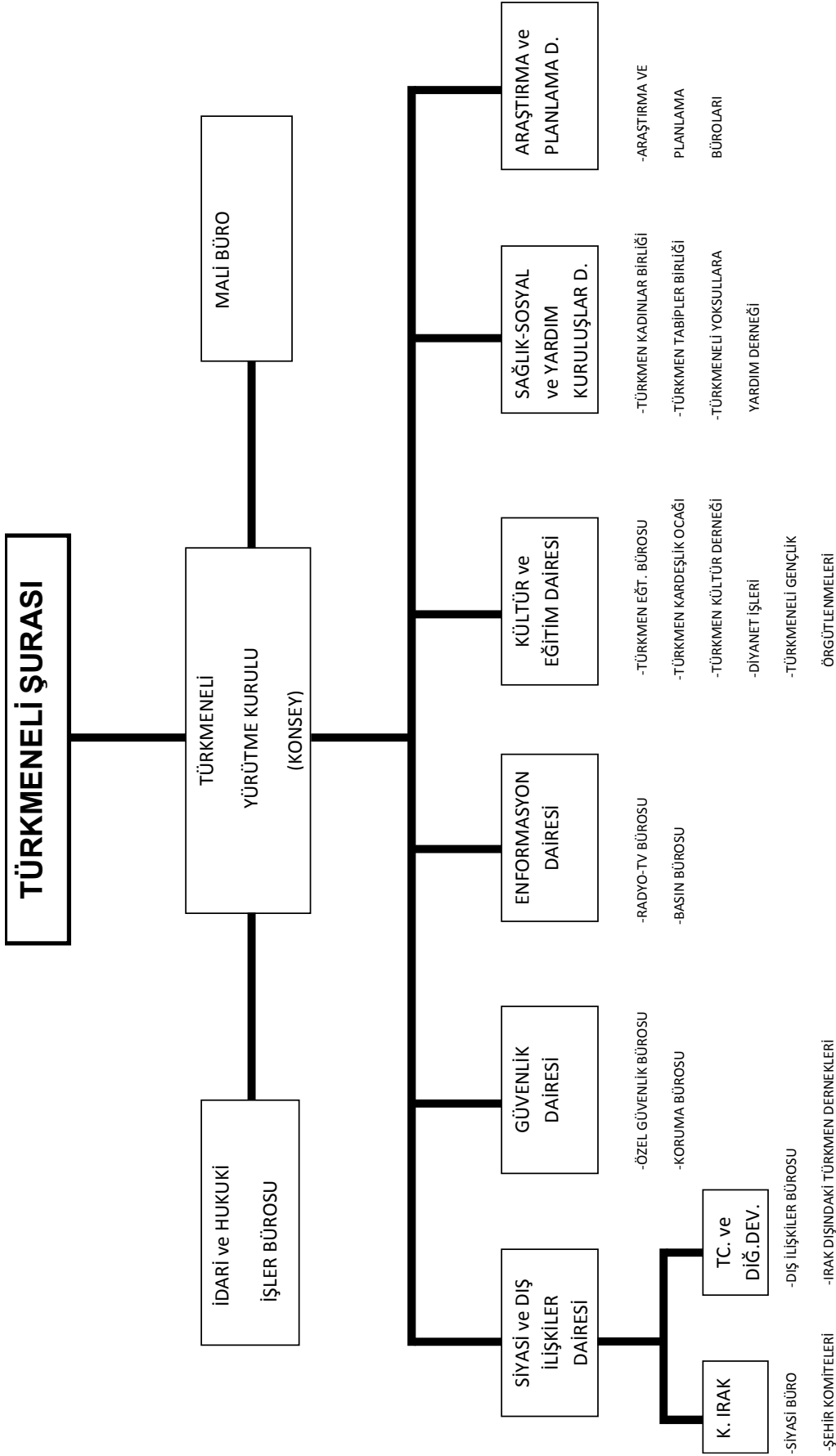
Erbil'de çalışmalarına başlayan ITC, Iraklı diğer muhalifler partiler gibi, güvenli bölge dışında faaliyet gösterme imkanı bulamamıştır. Bu kapsamda ITC'nin etkisi sınırlı kalmakla birlikte, güvenli bölgeye geçiş yapabilen Türkmenler için de bir çekim alanı yaratmış ve başta Kerkük olmak üzere Türkmenlerin yaşadığı Irak'ın diğer bölgelerinden siyasi sürece destek için katılım sağlanmıştır. Görüldüğü üzere Saddam Hüseyin'e muhalif olarak kurulan ITC, çalışmalarını da Iraklı diğer muhalif kuruluşlarla birlikte yürütmüş ve Irak muhalefet hareketi olan Irak Ulusal Kongresi'ne (IUK) dahil olmuştur. Ancak ITC mensuplarının

Türkiye'yi "anavatan" olarak göstermeleri ve bildirilerde yapılan bu vurgu, Irak muhalefetinin ITC'ye soğuk bakmasına ve birçok Iraklı'nın ITC mensuplarını "Türkiye'nin ajanı" olarak görmesine neden olmuştur. Diğer taraftan "Türkmen Şurası" adıyla bir meclis kurularak, buradan alınan kararların ITC yönetimi tarafından uygulanmasına çalışılmıştır.

Bu açıdan hükümetSEL bir yapılanma gibi ortaya çıkan ITC, Türkmen toplumunun sıkıntılarının giderilmesi için kendi kaynaklarını yaratmaya gayret etmiştir. Bunun için sosyal ve kültürel kampanyalar başlatmış, Türkmenlerin gıda, ilaç, giyim, barınma, eğitim gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla girişimlerde bulunmuştur. Bu kapsamda Erbil'de 9 Türkmen okulu açılmış ve tüm giderler ITC tarafından temin edilmiştir. Ayrıca bölgede yayın yapması amacıyla bir radyo istasyonu kurulmuş ve gazete çıkarılmaya başlanmıştır. Türkmen eğitimine destek vermek ve ITC'nin faaliyetlerinin yazılı olarak dağıtımının sağlanması amacıyla bir matbaa açılmıştır. Savaş ortamının verdiği huzursuzluk, ITC'yi Türkmen halkının korunması amacıyla bir savunma birimi kurmaya yöneltmiş ve ilk planda 350 kişilik bir "Türkmen Akıncı Birliği" olarak ifade edilen silahlı güç oluşturulmuştur.

Ancak "Türkmen Şurası" üyelerinin çoğunun Türkiye'de olması ve bölgeyle olan irtibatlarının alt düzeylerde kalması, hem ITC'nin hem de Şura'nın etkinliğini zayıflatmıştır. Şura'nın etkisiz kalması ITC içerisindeki parti başkanları ve yetkili şahısların kendi politikalarını izleme yönündeki isteklerini arttırmış ve ITC içerisinde de görüş anlaşmazlıkları yaşanmaya başlamıştır. Hatta bu görüş ayrılıkları çatışmaya kadar varmış ve ITC çözülmeyle karşı karşıya kalmıştır. ITC içerisindeki anlaşmazlık nedeniyle Şubat 1996'da ITC Başkanı Turhan Ketene istifa etmiş ve yerine İhsan Doğramacı'nın akrabası olan Sinan Çelebi gelmiştir.

ITC içerisindeki anlaşmazlıklar, Turhan Ketene'nin istifası sonrasında da devam etmiş

ve ITC içerisindeki partiler arasında yetki ve temsil karmaşası baş göstermiştir. Bu karmaşanın giderilmesi ve ITC içerisindeki koordinasyonun yeniden sağlanması amacıyla, ITC içerisindeki gruplar arasında bir protokol imzalanmıştır. 5 Şubat 1997'de yürürlüğe giren ve "Erbil Türkmen Protokolü" olarak adlandırılan belgeye göre, protokolün Irak Türkmen siyasi parti ve kuruluşların birbirleri ve ITC ile ilişkilerinde ve işbirliğinde esas alacakları temel kuralların ortaya konması amacıyla hazırlanmış ifade edilmiştir. 5 bölümden oluşan protokolün maddeleri incelendiğinde ITC'nin Tüzüğüne temel oluşturması açısından önem taşımaktadır. Bu protokolle ITC, Türkmen toplumunun temsilcileri olarak ifade edilen IMTP, Türkmeneli Partisi, Türkmen Bağımsızlar Hareketi ve Türkmen Kardeşlik Ocağı tarafından, yeniden Türkmenleri temsil etmekle yetkilendirilmiştir. Protokolde, ifade edilen bu kuruluşlar dışında hiçbir organın Türkmen toplumu adına faaliyet yürütmesinin kabul edilmeyeceği, protokol kapsamına dahil edilmeyeceği ve dahil edilmesinin teklif edilmeyeceği beyan edilmiştir. Protokolün temel hükümleri özetle şöyle belirtilmiştir:

- ITC, siyasi parti ve kuruluşların üstünde Irak Türkmen toplumunun tek ve yegane siyasi, hukuki ve yasal temsilcisidir.
- Protokolde yer alan siyasi parti ve kuruluşlar faaliyetlerini ITC'nin güçlenmesi ve gelişmesi yönünde yürütecektir.
- Protokolde yer alan siyasi parti ve kuruluşların tüzel kişiliklerini koruyucu tedbirler alınacaktır.
- Protokolde yer alan siyasi parti ve kuruluşlar ITC ve birbirleri aleyhine faaliyette bulunmayacaktır. Aksi engellenecektir.
- Siyasi parti ve kuruluşlar, siyasi ve sosyal, kültürel faaliyetlerini ITC tarafından belirlenen temel esaslar çerçevesinde gerçekleştirecektir.
- Siyasi parti ve kuruluşlar kendi aralarında veya bölgedeki diğer parti, güç, kuruluş, kurum ve kişilerle, birbirleri veya ITC aleyhine sözlü, yazılı vb. ittifak yapmayacak, işbirliğine girmeyecektir. Daha önce

bu kuruluşlar tarafından yapılan anlaşmalar ITC'ye bildirilecektir.

- ITC yönetiminin bilgisi olmadan hiçbir kuruluş, parti, kişi ya da gruplardan maddi, nakdi ve aynı yardım almayacaktır.
- ITC'ye yönelik her türlü tehdidin bertaraf edilmesine gayret gösterilecektir.
- TKO hariç bütün siyasi partiler temsilcilik ve bürolarına "IRAK TÜRKMEN CEPHESİ" ibaresini yazarak, amblemini koyacaktır.
- Protokol yürürlükte kaldığı veya kendi isteği ile istifa etmediği sürece, yerine seçim yapıncaya kadar Sinan Çelebi, ITC Başkanı olarak kabul edilecektir.
- Yürütme Kurulu, Kurucu Yönetim Kurulu olarak Yürütme ve Denetleme Kurulları olmak üzere birlikte çalışan iki grup halinde oluşturulacaktır.
- Yürütme Kurulu, parti ve kuruluş başkanları veya bunların yetkilendirdiği temsilcilerden oluşacaktır. Yönetim Kurulu ITC'yi idare etmek ve faaliyetlerini yürütmekle görevlidir. Ayrıca ITC'nin ortak faaliyetlerini denetlemek üzere her siyasi parti ve kuruluştan ikişer temsilciden oluşacak teknik bir heyet kurulacaktır.
- Yönetim Kurulu'nun her iki kurulunda da kararlar oy çokluğu ile alınacak ve Cephe Başkanı'nın onayı ile uygulanacaktır.

Ayrıca protokolde ITC'nin Yönetim Kurulu'nun yapısı da belirlenmiştir. Buna göre ITC Yönetim Kurulu'nun Yürütme Grubu ITC içerisinde yer alan ve protokole imza atan tüm parti ve kuruluştan bir üye alınarak oluşturulmuştur. Denetim Kurulu'nun oluşturulmasında ise farklı bir uygulamaya gidilmiş, Türkmen Bağımsızlık Hareketi'nden üç üyenin alınması öngörülürken, Türkmen Kardeşlik Ocağından bir üyenin dahil edilmesi kararlaştırılmıştır. Protokole göre, daire başkanlıkları ve büroların dağılımı da şu şekilde belirlenmiştir:

- Türkmen Kardeşlik Ocağı: Sağlık ve Sosyal Yardım Kuruluşları Dairesi.
- Türkmeneli Partisi: Araştırma ve Planlama Dairesi.

- Irak Türkmen Bağımsızlar Hareketi: Siyasi ve Dış İlişkiler Dairesi, Enformasyon Dairesi ve Mali Büro.
- Irak Milli Türkmen Partisi: Eğitim ve Kültür Dairesi.

Bu kapsamda hazırlanan protokole Türkmeneli Partisi adına Başkan Yardımcısı Mustafa Ziya, Türkmen Kardeşlik Ocağı adına Başkan Vedat Arslan, Irak Milli Türkmen Partisi adına Başkan Mustafa Kemal Yayçılı ve Irak Türkmen Bağımsızlar Hareketi adına Başkan Yardımcısı Mahmut Ahmet imza atmıştır.

Öte yandan aynı dönemde iki büyük Kürt partisi olan KDP ve KYB arasında da güvenli bölgenin kontrolünü ele geçirmek için güç mücadelesi yaşanmış ve KDP ile KYB arasında ciddi boyutlara varan çatışmalar çıkmıştır. Celal Talabani'nin liderliğindeki KYB'nin kontrolündeki Erbil'e girmek isteyen KDP güçlerinin lideri Mesut Barzani, Saddam Hüseyin ile anlaşarak, Irak Ordusunun Erbil'e girmesini sağlamış ve Irak ordusu 31 Ağustos 1996'da Erbil'e Barzani güçleri ile birlikte müdahale etmiştir. Bu müdahale sonucu Türkmen partileri de olumsuz yönde etkilenmiş ve ITC'nin bazı büroları KDP tarafından ele geçirilmiştir. Irak Ordusunun müdahalesiyle birlikte etkisini kaybeden ve çalışmalarını kısa bir süre durduran ITC, yeniden yapılanma amacıyla kurultaya gitmeye karar vermiştir. ITC Disiplin Kurulu'nun Riyaz Sarıkahya'nın imzasıyla açıklanan kararı ile Eylül 1997'de, ITC Başkanı Sinan Çelebi görevinden alınmıştır.⁵

Maddeler incelendiğinde Türkmen siyasetinin geçiş döneminin sıkıntılarının dile getirildiği görülmektedir. Bu sıkıntıların giderilmesi amacıyla kurultay çalışmaları başlatılmıştır. Kurultay çalışmaları oldukça geniş bir platformda gerçekleştirilmiş ve hem Irak içerisinde hem de Irak dışında yaşayan Türkmenlerin katkı yapmasını sağlayacak bir platform hazırlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda kurultay için bir hazırlık komitesi oluşturulmuş ve hazırlık komitesi çalışmalarına başlamıştır.

Birinci Türkmen Kurultayı/4-7 Ekim 1997

Irak Türkmen siyasi tarihinde yapılacak olan ilk kurultay için hazırlıklar, 1997 yılının Haziran ayında başlamıştır. Önce Türkmenler arasında istişare toplantıları yapılmış ve kurultayla ilgili görüş alış-verişinde bulunulmuştur. Ardında Kurultayın düzenlenmesi için gerekli çalışmaların yapılması amacıyla Kurultay Hazırlık Komitesi'nin çalışmalarına başlanmıştır. 23 Temmuz 1997'de Türkiye'de Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı'nın bünyesinde gerçekleştirilen toplantıya, IMTP, Türkmeneli Partisi, Türkmen Bağımsızlar Hareketi, Türkmen Kardeşlik Ocağı, Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı ile Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nden ikişer üye katılmıştır. Eylül ayına kadar aralıklarla süren hazırlık komisyonunun çalışmaları, Türkmen Kurultayı Hazırlık Komitesi'nin 17 ve 18 Eylül 1997'de yaptığı son toplantıları ile tamamlanmıştır. Toplantıya, IMTP'den Cemal Şan ve Yaşar İmamoğlu, Türkmen Kardeşlik Ocağından Cevher Kasap ve Esat Erbil, Türkmen Bağımsızlar Hareketinden Şirzat Üzeyiragağı ve Seyyah Küreci, Türkmeneli Partisinden Riyaz Sarıkahya, Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinden Feridun Hürmüzlü, Turhan Ağaoğlu, Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfından Hasan Özmen ile Mustafa Ziya katılmıştır. Hazırlık Komitesi'nin çalışmaları sırasında Birinci Türkmen Kurultayı'nın yapılacağı yer, tarih ve süre, Türkmen kuruluşlarından katılacak delegelerin sayıları ve nitelikleri, davet edilecek kurum ve kuruluşlar gibi kararlar alınmıştır. Buna göre, Birinci Türkmen Kurultayı'nın 4-7 Ekim 1997 tarihinde Erbil'de toplanması kararlaştırılmıştır. Öte yandan IMTP, Türkmeneli Partisi, Türkmen Bağımsızlar Hareketi ve Türkmen Kardeşlik Ocağından 30, Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı ile Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinden 15 kişinin kurultaya katılması öngörülürken, ITC içerisinde yer almaya Türkmen İslami Birliğinden de 5 kişinin dahil edilmesine karar verilmiştir.⁶ Öte yandan Avrupa, ABD, Kanada ve Avustralya'daki

Türkmen kuruluşlarından üyeler de kurultaya davet edilmiştir.

ITC'nin yeni yönetiminin belirlendiği ve tüzüğünün yazıldığı, Türkmen Şurası üyelerinin seçildiği, "Temel İlkeler Deklarasyonu"nun ilan edildiği, Birinci Türkmen Kurultayı, Türkmen siyasi tarihi adına atılmış en önemli adımlardan biri olarak kabul edilebilir.

ITC'nin Tüzüğünün hazırlanmasında 9 kişi görev almış ve ITC'nin çalışma sistemi ortaya konmuştur. 9 kişilik heyet tarafından hazırlanan tüzük, hem ITC'nin hem de Türkmen Şurası'nın görev ve yetkilerini belirlemiştir. Tüzük hazırlama komitesinden 5 IMTP'den, 2 Türkmen Kardeşlik Ocağından ve birer kişi de Türkmen Birlik Partisi ile Türkmen Bağımsızlar Hareketinden üye yer almıştır. Buna göre IMTP'den Muzaffer Arslan, Turhan Ketene, Mustafa Kemal Yayçılı, Hasan Özmen ve Yaşar İmamoğlu, Türkmen Kardeşlik Ocağından Sanan Kasap ve Ziver Kasap, Türkmen Birlik Partisinden Riyaz Sarıkahya ile Türkmen Bağımsızlar hareketinden Mahmut Çelebi ITC Tüzük Hazırlama Komitesinde bulunmuştur. Birinci Türkmen Kurultayı'nda önce 30 kişilik Türkmen Şurası'nın üyeleri seçilmiştir. Türkmen Şurası üyeleri arasında yapılan seçimle, ITC'nin yönetim kurulu ve ITC Başkanı belirlenmiştir. ITC Başkanı olarak, Türkmen Kardeşlik Ocağı Başkanı Vedat Arslan seçilmiştir. Birinci Türkmen Kurultayı sonucunda oluşan ITC yürütme kurulu ve Türkmen Şurası üyeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.⁷

Birinci Türkmen Kurultayı'nın 7 Ekim 1997'de yayınlanan sonuç bildirisinde, Türkmen toplumuna zor koşullar altında yardımcı olduğu belirtilen Türkiye ve diğer devletlere teşekkür edilmiştir. Ayrıca bildiride "öz topraklarımızda kurultayın güvenli bir ortamda icra edilmesine yardımcı olan KDP yönetimine teşekkür ederiz" ifadesi yer almıştır. O dönemde KDP ile Türkmen partileri arasında yaşanan gerginliğe rağmen, Türkmen Kurultayında KDP'ye teşekkür edilmesi dikkat çekmektedir.

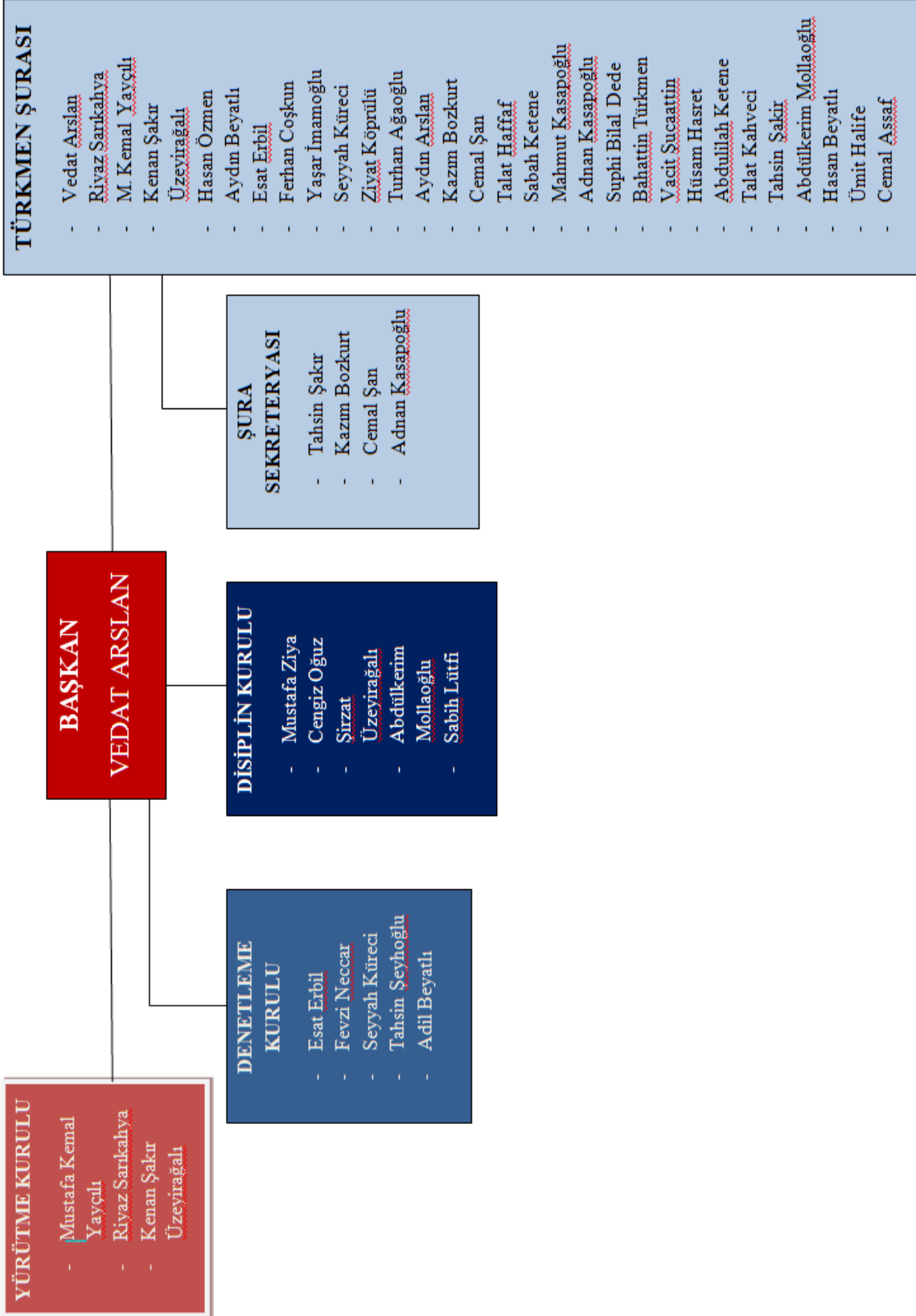
Türkmen, Kürt, Arap ve Asurilerin tarihten gelen kardeşliğini vurgulandığı bildiride, mevcut sorunların Irak'ın toprak bütünlüğü içinde; insanların temel hak ve özgürlüklerine saygılı, demokratik, çoğulcu parlamenter bir sistemin kurulması ile çözüleceğine duyulan inanç dile getirilmiştir.

Bağdat rejiminin Türkmenlere uyguladığı baskı, zorunlu göç, gayrimenkullerin gaspı, asimilasyon, ayrımcılık, keyfi tutuklamalar ve tutukluların akıbetlerinin belirsizliği, işkence ve idam gibi insanlık dışı muameleleri şiddetle kınandığı bildiride, başta Birleşmiş Milletler ve Uluslararası İnsan Hakları kuruluşları olmak üzere dünya kamuoyuna çağrıda bulunulmuştur. Ayrıca Irak rejiminin bu baskılara son vermesi, 2 Eylül 1996 tarihinde Erbil'de tutuklanan Türkmenlerin ve diğer siyasi tutukluların derhal serbest bırakılması için de çağrı yapılmıştır.

Irak'ta faaliyet gösteren Türkmen siyasi parti ve kuruluşlarının, Birinci Türkmen Kurultayında kabul edilen Tüzük çerçevesinde kongrelerini yaparak yeniden yapılanmaları yönünde tavsiye kararı alınmıştır. Bu tavsiye kararının bütün Türkmen kuruluşlarının aynı düzlemde yer almasını ve ITC çatısı altında uyumlu çalışabilmelerini sağlamak amacı taşıdığı söylemek mümkündür. Zira ITC'nin kuruluş amacına bağlı olarak, Türkmenlerin tek vücut halinde hareket etmesi amaçlandığını söylemek mümkündür. Bütün kuruluşların tek tüzük altında kurumsallaşması, birbirine benzer yapıları ortaya çıkaracağından, Türkmen siyasi hayatının tek düzleme çekilmesinin kolaylaşacağı düşünülmüş olabilir.

Öte yandan bildiride, mevcut Türkmen derneklerinin bir federasyon çatısı altında birleşmelerinin yararlı olacağı, özellikle Türkiye'de "Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği" dışında kurulmuş ve kurulacak Türkmen derneklerinin Türkmen davasına zarar vereceğinin değerlendirildiği ifade edilmiştir. Bu noktada Irak dışında faaliyet gösteren Türkmen kuruluşlarının da bir çatı altında toplan-

IRAK TÜRKMEN CEPHESİ (ITC) 1997-2000

masının hedeflenmiş olabileceğini söylemek mümkündür. Bilindiği gibi Türkmenlerin ilk örgütlü kuruluşu olan ve 1959'da kurulan Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Türkmen siyasi hareketi açısından bir çıkışı noktası olarak değerlendirilebilir.

Birinci Türkmen Kurultayı'nın sonuç bildirisinde dikkat çeken başka bir nokta ise, açıklanan "Temel İlkeler Deklarasyonu"nun Türkmen toplumu için bağlayıcı nitelik taşıdığı ifade edilmesidir. Zaten kurultayın, isminden de anlaşılacağı gibi, ITC'nin yönetimi ve çalışma prensipleri belirlenmesine rağmen, Türkmen toplumu adına yapılmış olmasıdır. Bu anlamda ITC'nin tüm Türkmenleri temsil eden yegane kuruluş olduğu, ITC'ye dahil olan siyasetçiler tarafından ITC dışındaki başka bir kuruluşun Türkmen toplumu temsil etmeyeceği ve faaliyetlerinin kabul edilmeyeceği yönünde yapılan açıklamalarla, kurultay stratejisi örtüşmektedir. Buradan hareketle Türkmenler adına tek bir örgütlü yapılanmanın sembolize edilmesine çalışıldığı söylenebilir.

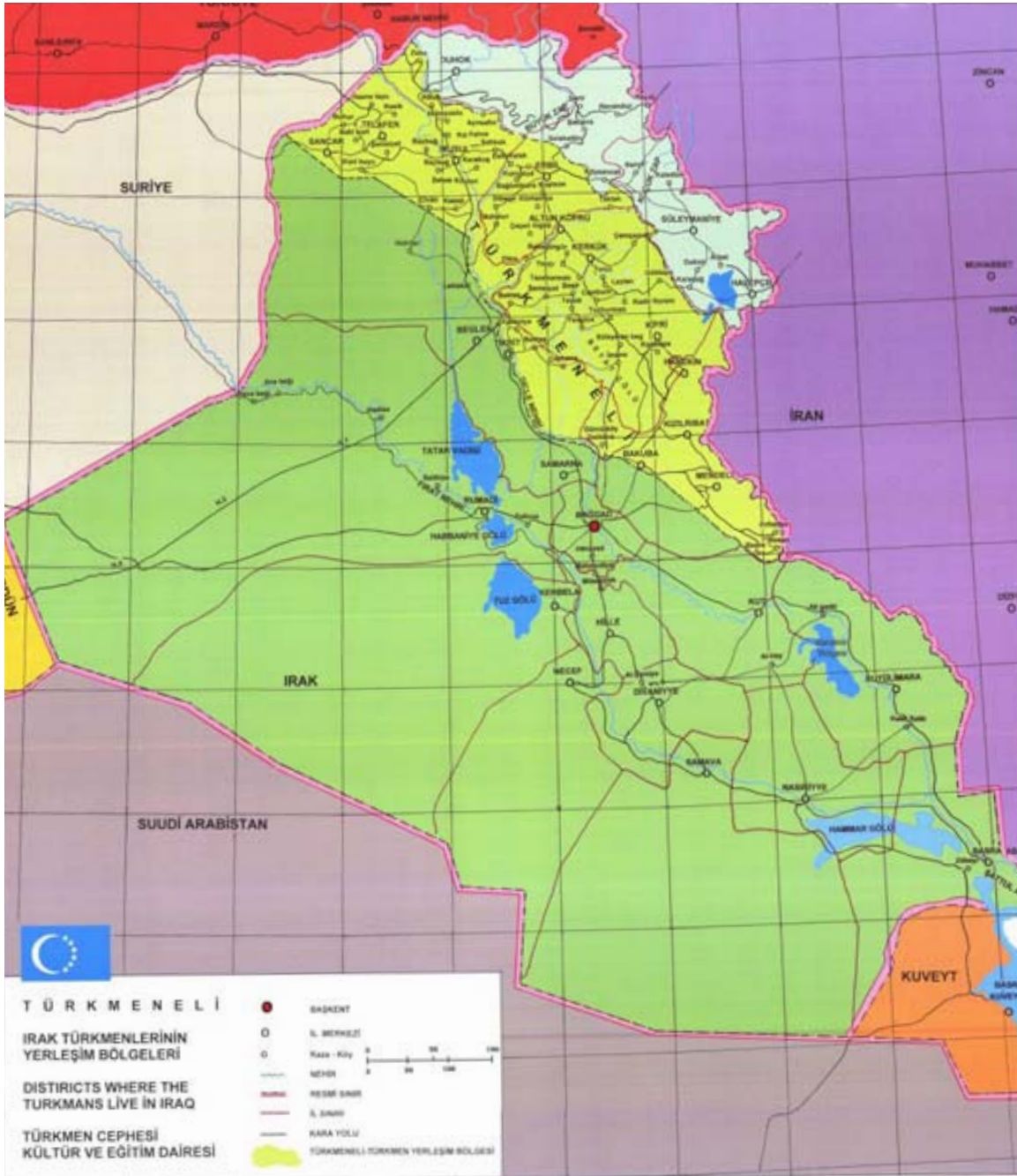
Bunun için yayınlanan 11 maddelik "Türkmen Kurultayı Temel İlkeler Deklarasyonu"nun da Türkmen halkı tarafından benimsenmesi ve hedef birliğine varılmasının amaçlandığı düşünülmektedir. Buna göre deklarasyonun ilk maddesinde, bu deklarasyonda bulunan esasların Türkmen toplumunun temel ilkelerini oluşturduğu beyan edilmiştir. Bu ilkelerin sadece "Türkmen Kurultayı" tarafında değiştirilebileceği ve Türkmen kurum ve kuruluşlarının yapılarını bu ilkelere göre düzenleyeceği ifade edilmiştir. Deklarasyonun ikinci maddesinde ise Türkmen tanımı yapılmış ve Türkmen adının "Müslüman Oğuz Türklerine" verilen ad olduğu dile getirilmiştir. Bu ifade ile Türkmenlerin "Müslümanlığı" ve diğer Türk topluluklarıyla aynı soyu paylaştığı vurgulanmıştır. Aynı maddede Türkmenlerin; Hicri 53'ten başlayarak tarihin çeşitli dönemlerinde, Orta Asya'dan bölgeye göç eden ve Tellafer'den Mendeli'ye kadar olan coğrafi kesime yerleşen, Osmanlı'dan sonraki dönemde

işbaşına gelen rejim ve hükümetlerin baskı ve asimilasyonları neticesinde can güvenliği nedeniyle Irak'ın çeşitli yörelerine dağılmak zorunda kalan bir toplum olduğunun ifade edildiği Deklarasyon'da, Türkmen toplumunun ve Türkmen davası bir bütün olduğu belirtilerek, din, lehçe, sınıf, mezhep veya bölge ayırımı ve ırkçılığın reddedildiği belirtilmiştir. Ancak bu bölümdeki çelişki dikkatlerde kaçmamaktadır. Bir yandan Türkmen adının "Müslüman Oğuz Türkleri"ne verilen ad olduğu vurgulanmakta, diğer taraftan da din ayırımı yapılmadığı ifade edilmektedir.

Ayrıca Türkmenler için Irak'ta bir yaşam alanı çizilmiş ve "Tellafer'den Mendeli'ye söylemi benimsenmiştir. Bu coğrafi bölge daha sonra Türkmeneli olarak adlandırılan bölgenin sınırları olarak gösterilmiştir.

Öte yandan deklarasyonun üçüncü maddesinde Türkmenlerin yazı dilinin İstanbul Türkçesi olduğu, alfabesinin de Latin Alfabesi olduğu belirtilmiştir. Burada Türkiye'yle olan ilişkilerin etkili olduğu ve Türkmenlerin "anavatan" olarak gördüğü Türkiye ile yakın bağların devam ettirilmesi amacı taşıdığı söylenebilir. Türkmenlerin konuşma dili İstanbul Türkçesine çok yakın olsa da alfabenin Latin olarak belirlenmesinin Irak'ın şartlarına uyduğunu söylemek mümkün değildir. Zira Osmanlı Devleti'nin ardından Irak Devleti'nin kuruluşundan itibaren kullanılan Arap alfabesi, Türkmenlerin de dil yapısına yerleşmiştir. Ayrıca Irak'taki resmi dil ve eğitim dili Arapça'dır. Yine de deklarasyonda İstanbul Türkçesi ve Latin Alfabesine vurgu yapılmasını, hem Türkiye'ye duyulan sevgi ve özlemin bir yansıması hem de Türkmen toplumunun hedefi olarak algılamak mümkündür.

Deklarasyonun 7. Maddesinde ise Türkmen toplumunun, milli amaçlarına ulaşmak için sivil, demokratik ve barışçı bir yol takip edeceği belirtilmekle birlikte, varlığını, hak ve menfaatlerini korumak, vaki tehditleri bertaraf etmek için gerekli organizasyon ve örgütlenmeyi oluşturma yetkisine sahip olduğu

Not: Irak Türkmen Cephesi tarafından hazırlanan Türkmeneli Haritası.

belirtilmiştir. Burada ifade edilmek istenen olgunun gerektiğinde silahlı mücadelenin de verilebileceğidir. Bu noktada ITC de o dönemde güvenlik dairesi altından silahlı bir birlik kurulmuş ve bu birliğe “Akıncı” ismi verilmiştir. 2003 yılına kadar devam ettiği bilinen ve sayıları yaklaşık 2000 bini bulan Akıncıların, 2003’te ABD işgalinin ardından ITC yö-

netimi tarafından dağıtıldığı bilinmektedir. Ayrıca KDP ile KYB arasındaki çatışmaların önüne geçilmesi ve bu iki grup arasında sağlanan ateşkesin korunması amacıyla 1996 yılının Ekim ayında Kürt olmayan nüfus içerisinden kurulan ve Türkiye’nin öncülük ettiği 400 kişilik Barış İzleme Gücü’nün (PMF – Peace Monitoring Force) yaklaşık yüzde 75’i de

Türkmenlerden oluşturulmuştur. PMF, 2002 yılında KDP ve KYB'nin ortak yönetim anlaşması sonucunda görevini tamamlamıştır.⁸ PMF, her ne kadar KDP ve KYB arasındaki ateşkesin korunması amacıyla kurulan barış izleme gücü olsa da bu güç bir Türkmen silahlı birliği olarak algılanmıştır.⁹

Deklarasyonun 8. Maddesinde Türkmen toplumun amaçları sıralanmıştır. Bu amaçlar,

- Irak'ın toprak bütünlüğü içerisinde Türkmenlerin ve diğer milletlerin meşru haklarına kavuşması,
- Irak'ta demokratik, insan hak ve özgürlüklerine saygılı çoğulcu parlamenter bir sistemin kurulması,
- Irak'ta yaşayan tüm etnik, mezhebi ve dini azınlıklar arasında eşitliğin sağlanması,
- Siyasi ve idari yapının eşit haklar ilkesi esaslarına göre düzenlenmesi olarak ifade edilmiştir.

Ayrıca Saddam Hüseyin rejimi tarafından Türkmenlere uygulanan baskı ve asimilasyon politikalarının kabul edilmediği, Türkmenlerin haklarının geri verilmesinin talep edildiği deklarasyonda, Türkmenlerin haklarını elde edene kadar ITC çatısı altında mücadele edeceği ve başka bir kuruluşun kabul edilmeyeceği de ifade edilmiştir.

Bu ilkeler doğrultusunda çalışmayan başlayan ITC, hem Irak muhalefet grubu içerisinde etkin rol oynamaya hem de Türkmenler ve güvenli bölgede siyaset yapan diğer partiler arasında meşruiyet sağlamaya çalışmıştır. ITC, Türkiye, İngiltere ve Almanya'da açılan temsilciliklerle uluslararası bir boyut kazanmıştır.

ITC yönetimi ve Türkmen Şurası Üyeleri tarafından 5-7 Ekim 1998 tarihlerinde Erbil'de Burç Otel'de yapılan değerlendirme toplantısında ortaya konan raporlar, ITC'nin bir yıllık performansına ilişkin geniş bir değerlendirme sunmaktadır. ITC'nin siyasi, sosyal, kültürel, eğitim ve dış ilişkiler performansı değerlendirilmiştir. Bu kapsamda ITC'nin etkin bir siya-

si faaliyet gerçekleştirdiğini söylemek güçtür. KDP ve KYB arasındaki çatışma nedeniyle iki ayrı yönetim bölgesine bölünen güvenli bölge içerisinde tarafsız bir tutum sergilemeye çalışan ITC, diğer taraftan Asuriler gibi azınlık gruplarıyla da ilişkilerini geliştirmeye çalışmıştır. Bağdat yönetimi ile de bağlarını koparmak istemeyen ITC, Irak muhalefetinin de etkisiz kalması nedeniyle, siyasi olarak ciddi hamleler yapamamıştır. Ancak KDP ve KYB arasında Irak'ın kuzeyinde kurulmaya çalışılan ortak yönetime katılmak için şartlar belirlenmiştir. Buna göre kurulacak olan parlamentodan dörtte birlik oranda temsiliyet hakkı, üç bakanlık ve bir başbakanlık talep edilmiştir.

Öte yandan Türkmenlerin ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla ITC tarafından yapılan sosyal, kültürel ve eğitim faaliyetlerinin daha yoğun olduğunu söylemek mümkündür. Öncelikle ITC çalışanları için Türkçe dil kursu açılmıştır. ITC tarafından Türkmen bölgelerinde sağlık taraması faaliyetleri düzenlenmiştir. Bu kapsamda Erbil, Zaho ve Kifri'de ITC tarafından açılan dispanserler oldukça etkin çalışmıştır. Ayrıca eğitim faaliyetleri kapsamında 1 kreş, 5 anaokulu, 12 ilkokul ve 5 lisede yılda ortalama 3400 öğrenciye Türkçe eğitim verilmiştir. Ayrıca, öğrencilerden kadınlara, öğretmenlerden esnaflara, sanatçılardan şehit ailelerine kadar geniş bir yelpazede kurulan 14 sivil toplum kuruluşuyla Türkmen toplumu içerisinde etkinlik kazanılması, işbirliği ve yardımlaşmanın geliştirilmesine gayret edilmiştir. Türkçe yayın yapan kısa ve orta dalga da kurulan radyo istasyonu ile birlikte, karasal yayın yapan bir televizyon kurulmuştur. Ayrıca ITC'ye kayıtlı olarak yaklaşık 173 bin kişiye gıda ve ilaç yardımı yapılmaya başlanmıştır.¹⁰

1999 yılına gelindiğinde ITC'nin siyasi anlamda daha aktif olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle Saddam rejimine muhalif olan grupların daha etkin bir biçimde çalışmalarının ITC üzerinde de etkili olduğu ve ITC'nin de siyasi olarak aktivitesinin arttığı söylenebilir. Bu kapsamda Nisan, Mayıs, Ha-

ziran, Temmuz ve Eylül 1999'da yapılan Iraklı muhaliflerin oluşturduğu IUK, toplantılarına ITC de katılmıştır. Nisan 1999'da yapılan toplantıya ITC'den Muzaffer Arslan katılmış ve bu toplantıda Irak Ulusal Kongresinin geçici başkanlık heyeti seçilmiştir. Türkmenlerden bu heyete katılım olmasa da Muzaffer Arslan, Irak Ulusal Kongresinin 7 kişilik temas heyetine katılımı sağlanmıştır. Diğer taraftan muhalif grupların temsilcilerinden oluşan heyet, 21-22 Eylül 1999'da Birleşmiş Milletler Genel Kurul Toplantısına katılmış ve bu heyete ITC'den Muzaffer Arslan ve Mustafa Ziya da eşlik etmiştir. Bu dönemde ITC'nin stratejisi şu şekilde çizilmiştir. Öncelikle Türkmenlerin Irak'taki nüfus oranında yola çıkılarak, yeni oluşturulacak Irak yönetiminde Türkmenlerin temsil oranı yüzde 13 olarak belirlenmiştir. Bu oranın asgari olarak yüzde 10'a düşürülebileceği, bu oranın altına inmesi durumunda ITC'nin muhalefetten çekilmesi planlanmıştır. Şii Türkmenlere, parti ya da grupları adına değil; ancak ITC içerisinde ve Türkmen şahsiyetler olarak kontenjan verilebilecektir. Irak muhalif gruplarında Irak Türklerini ITC'nin temsil edebileceği ve genel kurul üyelerinin ITC tarafından belirlenmesi öngörülmüştür. Bu strateji içerisinde Irak'ın toprak bütünlüğünün destekleneceği ve Irak'ın toprak ve siyasal bütünlüğüne zarar verebilecek, federalizm dahil, her türlü alternatife karşı çıkmıştır. Bu durumun gerçekleşmesi halinde, Türkmenlerin de diğer halklarla eşit haklardan faydalanması için çalışılması hedeflenmiştir. Saddam Hüseyin yönetiminin Türkmenler üzerindeki baskısı nedeniyle Türkmenlerin korunması için gerekli önlemlerin alınmasına çalışılmıştır.

Bu dönemde ITC'nin, başta Türkiye olmak üzere uluslar arası platformda ilişkilerini geliştirmek ve Irak dışında yaşayan Türkmenlerle işbirliğine geçebilmek amacıyla kısa adım TÜRKOR olan ITC Türkiye ve Uluslararası Koordinasyon Grubu oluşturmuştur. Çalışmalarını geniş bir tabana yaymak isteyen ITC, bu kapsamda Irak dışında yaşayan Türkmenlerle de işbirliği geliştirmeye gayret etmiştir. Yine de Irak muhalefeti ile yakın ilişkilerine

rağmen ITC'nin somut sonuçlar elde edemediğini ifade etmek güçtür. Bu nedenle ITC, Türkmenlerin göz ardı edildiğini gerekçe göstererek, Irak Ulusal Kongresi'nin toplantılarından çekilmiştir.

İkinci Türkmen Kurultayı/20-22 Kasım 2000

ITC bir yandan uluslararası platformda çalışmalarını sürdürürken, diğer taraftan da kurumsal yapılanmasını sağlamlaştırmaya ve meşruluğunu arttırmaya çalışmaktadır. Ancak Türkmen siyasetçiler arasındaki sorunlar ve görüş anlaşmazlıkları bu konuda ITC'yi zaman zaman zor durumda bırakmış ve kurumsal yapılanmanın sağlamlaştırılması zorlaşmıştır. Örneğin, 7-9 Haziran 2000 tarihleri arasında Erbil'de düzenlenen 7. Şura toplantısında Sanan Ağa Kasap'ın Türkmen Şurası'na üye olarak girmesiyle ITC Başkanı Vedat Arslan ve 40'ın üzerinde ITC yöneticisi topluca görevini bırakmıştır. Bu nedenle Temmuz-Kasım 2000 tarihleri arasında ITC çatısı altında bulunan partilerin başkanlarından Kenan Şakır Üzeyiraga, Mustafa Kemal Yayçılı ve Riyaz Sarıkahya, her ay ITC'nin geçici başkanı olmuştur.¹¹

Bunun için ITC tüzüğünde de öngördüğü süre zarfında İkinci Türkmen Kurultayı'nın yapılması için hazırlık çalışmalarına başlayan ITC, yeni bir Kurultay Hazırlık Komisyonu oluşturmuştur. Hazırlık komisyonunda Hasan Özmen ve Mustafa Ziya'nın yanı sıra Ekrem Pamukçu da yer almıştır. İkinci Türkmen Kurultayı'nın daha geniş katılımı olması hedeflenmiş, Birinci Kurultay'ın aksine ITC dışındaki kuruluşlardan Türkmen İslami Birliği ile birlikte, Avrupa Türkmen Dernekleri Federasyonu, Amerika ve Kanada Türkmenleri Örgütü, Avustralya Türkmen Derneği, Kerkük Vakfı, Avrupa Türkmen İnsan Hakları Cemiyeti ile Hollanda Kültür Vakfı'nın da kurultaya davet edilmesi kararlaştırılmıştır. Bunun dışında önde gelen Türkmenlerden de 50 kişinin kurultaya davet edilmesi öngörülmüştür.

Türkiye’de ve Irak’ta yapılan çalışmalar sonucu, İkinci Türkmen Kurultayı, 20-22 Kasım 2000 tarihleri arasında Erbil’de yapılmıştır. İkinci Kurultayda, Birinci Kurultayda kabul edilen temel ilkeler deklarasyonu güncelleştirilmiş ve ITC Tüzüğü revize edilmiştir. Kurultay’da Türkmen Şurası üyeleri seçilmiş, Şura üyeleri de ITC başkanı ve yönetim kurulunu seçmiştir. Buna göre, Türkmen Kardeşlik Ocağından Sanan Ağa Kasap, ITC’nin yeni başkanı olmuştur. Aşağıda Türkmen Şurası Üyeleri ve ITC’nin 2000-2003 yılları arasındaki yönetim kurulu tablosu yer almaktadır.

3 gün süren İkinci Türkmen Kurultayı’nın sonunda bir sonuç bildirisi yayınlanmıştır. Bildiride, kurultayda Irak Türkmen halkının içinde bulunduğu şartlar değerlendirildiği ve geleceğe yönelik kararlar alındığı ifade edilmiştir. Türkmenler milli kimliklerinden vazgeçmeye zorlanmakta ve hatta mecbur edilmekte olduğunun vurgulandığı bildiride, Türkmenlerin asimile edildiği, zorla göçe tabi tutulduğu ve Araplaştırmak için çeşitli yöntemler uygulandığı dile getirilmiştir. Ayrıca Kurultayda, Irak yönetiminin uygulamalarını kınandığı, alınması gereken tedbirlerin görüşüldüğü ve değerlendirmelerin yapıldığı belirtilmiştir.

Bildiride, kurultayda Türkmen halkının temel düşüncesinin; aynı kaderi paylaştığı bölge halklarının refah ve mutluluğu, demokrasinin tüm kurum ve ilkeleri ile yerleşmesi, mevcut çok kültürlülüğün korunarak yaygınlaştırılması, halklar arası kardeşlik ile bölge barışının sağlam temeller üzerine tesis edilmesi olduğu üzerinde görüş birliğine varıldığı ifade edilmiştir.¹²

Kurultayda ayrıca, Irak Türkmenlerinin bölge partileri ve diğer muhalefet grupları ile ilişkileri ele alındığı, bölgede eğitim ve kültür çalışmaları, teşkilatların güçlendirilmesi, kadın ve gençliği hedef alan kitle örgütlerini geliştirmek için verilen desteğin artırılması üzerinde durularak çözüm önerileri değerlendirildiği de bildiride yer almıştır.

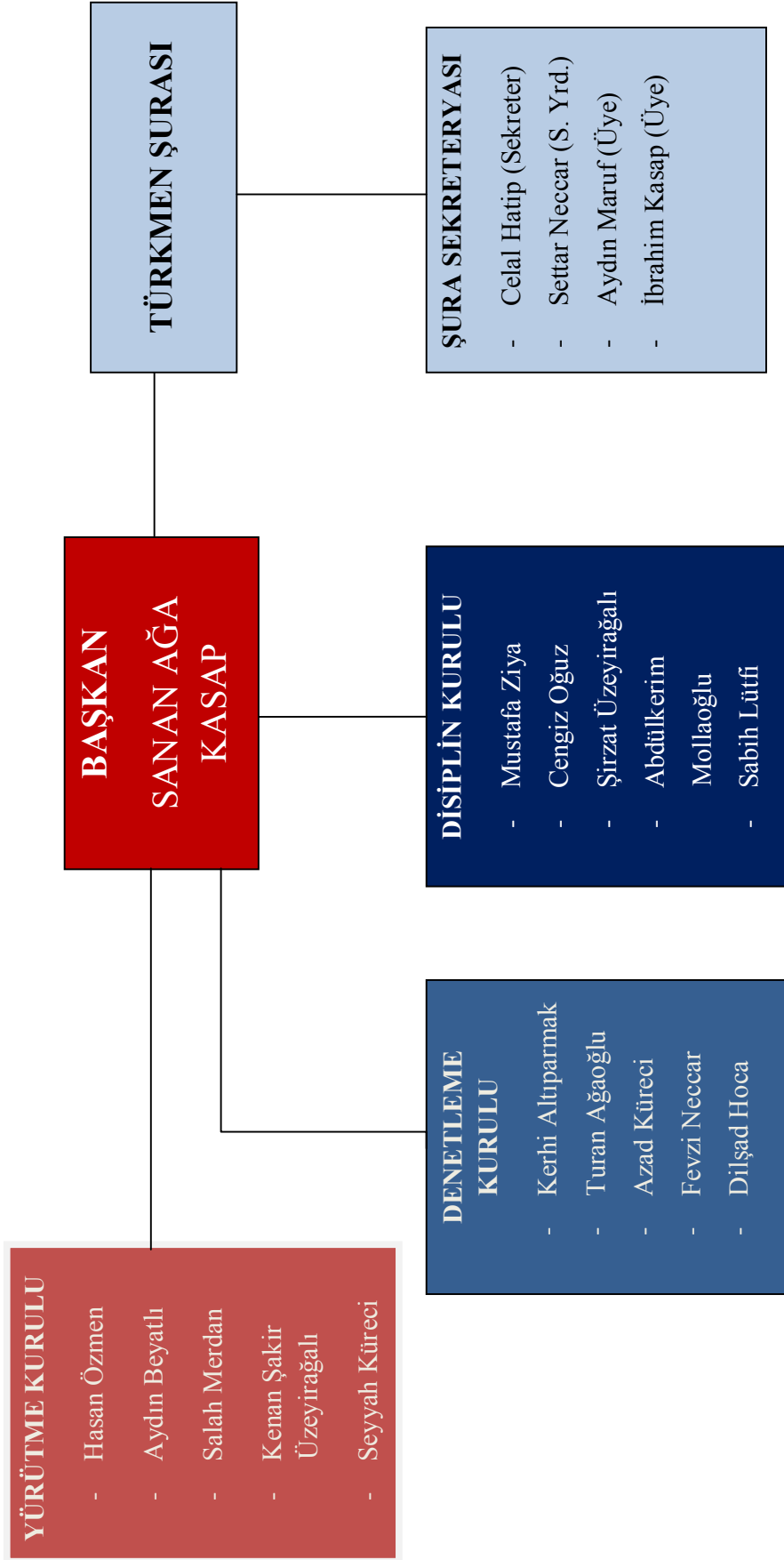
Irak rejiminin, Irak halkı üzerindeki insan haklarını hiçe sayan uygulamalarına bir kez

daha vurgu yapılan bildiride, Irak yönetimine çağrıda bulunularak, halkını yirmi birinci yüzyıla yakışan çağdaş bir rejime kavuşturmaya ve Birleşmiş Milletler kararlarına uymaya, Birleşmiş Milletleri de ambargoyu kaldırarak Irak halkının acılarını dindirmeye davet edilmiştir.

Bildiri dikkatle incelendiğinde, Irak’ta Türkmenlerin güvenli bölgenin dışında da yaşadığı göz önünde bulundurularak, dönemin Bağdat yönetimi ile de ilişkilerin koparılmamaya çalışıldığı görülmektedir. Diğer taraftan Bağdat hükümeti ile dirsek temasında bulunulmasının bir diğer sebebinin de Irak muhalefetindeki belirsizliğin olduğu söylenebilir. Irak’ta muhalefet gruplarının zaman zaman bir araya gelseler bile ortak noktada buluşamadıkları ve bu nedenle bir yol haritası çizemedikleri görülmektedir. Buradan hareketle yol haritası belli olmayan bir oluşum içerisinde yer almanın sıkıntılarını çeken ITC’nin bu dönemde net bir siyasi tavır sergilediğini söylemek güçtür. Ayrıca Irak’ın kuzeyinde yapılanmaya çalışan ITC’nin bölgedeki diğer gruplarla da zaman zaman sorunlar yaşaması ITC’nin de temkinli bir duruş sergilemesine neden olduğunu düşündürmektedir.

ITC’nin yeni yönetiminin oluştuğu İkinci Büyük Türkmen Kurultayından sonra da kurumsal yapılanmasıyla ilgili sıkıntıların arttığı görülmektedir. ITC içerisindeki gruplar arasındaki anlaşmazlıkların yanında, özellikle KDP’nin ITC üzerindeki baskısını arttırması da ITC’yi zor durumda bırakmıştır. Bu dönemde hızlanan muhalefet çalışmalarına da iştirak etmeye gayret gösteren ITC, Irak muhalefet grupları tarafından oluşturulan Irak Ulusal Kongresi toplantılarına da katılmış ve burada Türkmen haklarını savunmaya gayret göstermiştir. Ancak Allavi, Ahmet Çelebi, Şerif Halil, Abdülaziz Hakim, Celal Talabani ve Mesut Barzani’nin başını çektiği 6 gruptan oluşan ve Saddam sonrası yönetimi oluşturması planlanan bu grubun içerisine Türkmenler alınmamıştır. O dönemde ITC Başkanı Sanan Ağa Kasap, muhalefet toplantılarına katılma-

IRAK TÜRKMEN CEPHESİ (ITC) 2000–2003

larına rağmen, Mesut Barzani'nin vetosu nedeniyle, 6'lı grup içerisinde yer alamadıklarını ifade etmektedir.¹³

Diğer taraftan 2001'de ABD'nin Afganistan'a girmesinin ardından, Irak üzerinde de baskı arttırılması ve Saddam Hüseyin rejiminin temellerinin sarsılmaya başlaması nedeniyle, Irak'ın kuzeyindeki Kürt grupların, ABD'nin desteğiyle daha cesur davrandıkları görülmektedir. Bu nedenle yeni bir ortak yönetim oluşturmaya çalışan KDP ve KYB 2002 yılında Irak'ın kuzeyinde özerk bir yönetim oluşturma girişimlerini arttırmış ve bu kapsamda ABD ile müzakerelere başlamıştır. KDP ve KYB'nin hem Türkmenleri hem de ITC'yi bu yönetimden soyutlamaya çalışması, yıllardır bölgede bir taban ve kurumsal yapı oluşturmaya çalışan ITC'yi de olumsuz yönde etkilemiş ve ITC'nin de çalışmaları sınırlandırılmaya başlamıştır. Bu dönemde Türkiye ile ABD arasında Irak'a müdahaleye ilişkin tezkere görüşmelerinin başlaması bölge politikasını hareketlendirmiştir. Tezkere görüşmelerinin yanında bölgedeki anlaşmazlıkların da çözülmesi amacıyla özellikle KDP, KYB ve ITC arasında yoğun görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelere Türkiye ve ABD'li yetkililerde iştirak etmiştir. Bu kapsamda başta Kerkük olmak üzere Türkmen bölgelerinin korunmasına çalışan ITC'ye Irak'ın kuzeyinde oluşturulacak ortak yönetime katılması da teklif edildiği bilinmektedir.¹⁴

Ancak KDP ve KYB ile yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamaması, ITC üzerindeki baskıları arttırmıştır. Diğer taraftan ITC içerisindeki görüş ayrılıkları da ITC'nin siyasi bir yol haritası çizmesini zorlaştırmıştır. Özellikle ITC içerisindeki siyasi gruplar arasındaki anlaşmazlıklarla birlikte, Erbil ve Kerküklü mücadelesinin de ortaya çıkmasının, ITC'nin kurumsal yapılanmasını sekteye uğrattığı söylenebilir.¹⁵

Mart 2003'te ABD'nin Irak'a girmesinin ardından, Irak'ın devlet yapısının temelden değiştiğini ifade etmek mümkündür. ABD'nin

Irak'a girerken ittifak yaptığı Kürtler ve Şii Araplar, Irak'ta kurulan yeni sistemin temel aktörü olarak ortaya çıkmış ve yeni Irak'taki yönetim yapılanması bu dinamik üzerine kurulmuştur. Saddam döneminde iktidarda olan Sünni Araplar savunma pozisyonuna çekilerek, ABD'nin yeni kurduğu yönetimin muhalif grubu olmuştur. ITC'nin ise ne muhalefet ne de yeni Irak yönetiminde bütün unsurlarıyla yer alabildiğini söylemek güçtür. Türkiye ile ABD arasında yapılan ve ABD askerlerinin Türkiye üzerinden Irak'a girmesine olanak sağlayan 1 Mart Tezkeresi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçmemesi, iki ülke ilişkilerini gerginleştirmiştir. Türkiye'nin Irak'taki yeni yapılanmaya etkin bir biçimde dahil olamaması, Türkmenlerin de uzak kalmasına neden olmuş, kurulan yeni yapılanmada Türkmenlerin temsil oranı oldukça düşük kalmıştır. Türkmenlerin de tek bir grup olarak hareket edememeleri ve bu konuda ITC'nin yetersiz kalması da Türkmenlerin yeni Irak'ta etkisini azaltmıştır.

5 Temmuz 2003 tarihinde Irak Geçici Yönetim Konseyi açıklanmıştır. 25 kişiden oluşan ve Irak muhalefetine etkili isimlerinin yer aldığı Irak Geçici Yönetim Konseyinde 13 Şii Arap, 5 Sünni Arap, 5 Kürt, 1 Hıristiyan ve 1 de Türkmen görev almıştır. Türkmenler Irak Geçici Yönetim Konseyine giren Songül Çabuk da ITC'nin dışından seçilmiş ve böylece ITC, 1995'ten Irak'taki Saddam muhalifi gruplarla birlikte hareket etmenin sonucunda bir kazanım sağlayamamış ve Irak siyasetinin dışında bırakılmıştır.

Bu dönemde ITC üzerindeki baskıların da arttığı görülmektedir. 21 Ağustos 2003 tarihinde silahlı peşmergeler, Türkmenler için önemli sayılan İmam Musa Ali Türbesi'ni yıkmış ve bunun üzerine Türkmenler de 22 Ağustos 2003 günü Cuma namazı çıkışında protesto gösterileri düzenlemişlerdir. Yaklaşık 250 kişilik grup sloganlar atarak kasaba içinde yürüyüşe geçince, Talabani'ye bağlı peşmergeler otomatik tüfeklerle üzerlerine ateş açmış ve Remzi Marufoğlu, Hüseyin Abbas, Ahmet

Hüseyin Bayatlı, Eşref Mushar, Muhammet Haşim ve Çetin Abidin Çayır ile bir kişiyi daha öldürmüş, 12 Türkmen'i de yaralamıştır.¹⁶ Ertesi gün devam eden protesto gösterilerine yine kan karışmış ve polis kıyafeti giymiş KYB'ye bağlı peşmergeler 3 Türkmen'i öldürmüştür.¹⁷ 24 Ağustos 2003'te ise Amerikan askerleri ITC bürosuna baskın düzenlemiş ve bazı silahlara el koymuştur. Bu olaylar Irak'ta karmaşık sorunlarla uğraşan ABD'yi iyice telaşlandırmış ve Kürt gruplar ile Türkmenler arasında "Huzur Toplantısı" yapılmasına karar verilmiştir. 26 Ağustos 2003'te yapılan bu toplantıya KYB ve ITC temsilcileri ile Kerkük Valisi Abdulrahman Mustafa ve ABD'li yetkililer katılmıştır.¹⁸ Toplantıya ITC adına Sadettin Ergeç ve Mustafa Kemal Yayçılı, Türkmen Vefa Hareketinden ise Feryad Ömer iştirak etmiştir. Toplantıda 6 maddelik bir anlaşma imzalandığı açıklanmıştır. Bu maddeler şu şekilde belirtilmiştir:¹⁹

- 1- Her iki parti, Kerkük ve Tuzhurmatu'da meydana gelen olayları kınamıştır.
- 2- Olayları araştırmak, sorumlularını bulmak ve mahkemeye çıkarmak için yeni bir komite kurulması,
- 3- Her iki parti'nin de Arap, Kürt, Türkmen, Asuri ile diğer gruplara, Irak'ta barış ve kardeşçe yaşamak için çağrıda bulunması,
- 4- Yaralılara ve şehit ailelerine maddi ve manevi destek yapılması,
- 5- Her türlü problemi anında çözebilmek amacıyla yeni bir komite kurulması ve bu komite için bir "çözüm odası"nın açılması,
- 6- İlişkileri korumak, politik, sosyal ve ulusal konuları görüşebilmek için bu tip toplantıların düzenli olarak yapılması kararlaştırılmıştır.

Irak'taki yönetim değişikliği ve ITC'nin Irak siyasetinin dışında kalması, ITC'yi de yeniden yapılanmaya götürmüştür. Bu noktada ITC'nin tüzüğüne göre 3 yılda bir yapılması gereken Türkmen Kurultayı'nın da zamanı gelmiş ve yeniden yapılanma çalışmaları için bir kaynak teşkil etmiştir.

Üçüncü Türkmen Kurultayı/12-15 Eylül 2003

ITC, 9 Nisan 2003'de ABD güçlerinin Bağdat'a girerek Saddam Hüseyin rejimini devirmesinin ardından, tüzüğünde de belirttiği üzere Türkmenlerin merkezi olarak ifade edilen Kerkük ve çevresinde bürolar açmış ve genel merkezini de Kerkük'e taşımıştır. Kerkük'e hiçbir silahlı grubun girmeyeceği garantisi verilmesine rağmen, peşmergelerin Kerkük'e girmesiyle, ITC de kendini yeniden konumlandırmaya ve Kerkük'te yer edinmeye çalışmış ITC, 12-15 Eylül 2003 tarihleri arasında da Kerkük'te Üçüncü Türkmen Kurultayı'nı gerçekleştirmiştir. Kerkük'te düzenlenen 500 delegenin katıldığı ve "Irak'a Demokrasi, Türkmenlere Tam Haklar" sloganıyla yapılan Kurultayda, ITC'nin Bağdat Sorumlusu Faruk Abdullah Abdurrahman 264 oy alırken diğer aday ITC'nin Kerkük Sorumlusu Sadettin Ergeç ise 202 oy almıştır.²⁰ Böylece ITC'nin yeni lider Faruk Abdullah Abdurrahman olmuştur.

Üçüncü Türkmen Kurultayı da diğer iki kurultay gibi ITC için olağan bir kurultay olmuştur. Ancak bu kurultayın diğer kurultaylardan farkı katılım düzeyi olmuştur. Daha önceki kurultaylara Saddam Hüseyin'in kontrolündeki bölgelerden Türkmenlerin katılımı mümkün değilken, Bu kurultaya Irak'ın her bölgesinden katılım sağlanmıştır. Türkmen Şurası'nın da ismi değiştirilerek, Türkmen Meclisi'ne dönüştürülmüş ve 30 kişi olan üye sayısı 71'e çıkartılmıştır. Öte yandan bu kurultayda alınan en önemli kararın ITC'nin merkezinin Erbil'den Kerkük'e taşınması olmuştur. Ancak ITC, merkezin Kerkük'e taşınmasıyla birlikte hem Erbil'deki yerleşik yapı bozulmuş hem de siyasetin nabzının attığı Bağdat'ta etkili olmamış ve yerel kalmıştır.

Üçüncü Türkmen Kurultayı'nın ardından ITC içerisinde de kopmalar yaşanmış ve özellikle ITC'nin Erbil'deki delegelerinin büyük çoğunluğu çatıdan ayrılmıştır. Özellikle KDP ve KYB'nin Irak'ın kuzeyindeki güvenli bölgeyi "Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi"

olarak ilan etmesi ve bu yönetim tarafından çizilen haritalarda Türkmen bölgelerinin de yer alması nedeniyle hem ITC bölgede siyaset yapmaktan geri çekilmiş hem de ITC'nin Irak'ın kuzeyinde siyaset yapmasının önüne geçilmiştir. Böylece ITC, Irak'ta yeniden bir yapılanma içerisine girmiş ve güvenli bölgenin dışında kalan Türkmen yerleşimlerinin olduğu vilayetlerde temsilcilikler açmaya başlamıştır. Öte yandan 1980'lerden 2003'e kadar Baas yanlılarının yönetiminde olan Türkmen Kardeşlik Ocağı'nın Merkez Şubesi de bu kullayla birlikte ITC'ye katılmıştır.

Kurultay'dan sonra Irak siyasetinde daha etkin bir biçimde yer almaya çalışan ITC, bunun için Irak'taki siyasi gruplarla görüşmelerini arttırmış ve Türkmen halkını da organize ederek sivil demokratik eylemler gerçekleştirmiştir. Yönetim Konseyi'ni haklarını inkâr etmekle suçlayan Türkmenler, anayasada üçüncü etnik grup olarak tanınmak istemiş ve ITC öncülüğünde 20 bin (bazı kaynaklara göre 4 bin)²¹ kadar Türkmen, 25 Şubat 2004 tarihinde başkent Bağdat'ta gösteri düzenlemiştir.²² Daha fazla siyasi hak isteyen Türkmenler, Kerkük'te genel grev başlatmıştır. Çağrıya uyan Kerküklü Türkmenler, dükkân ve lokantalarını kapatmış, kentteki polis gücünün yaklaşık yüzde 20'sini oluşturan Türkmen polisleri de iş bırakmıştır.²³ ITC Başkanı Faruk Abdullah Abdurrahman yaptığı konuşmada, *"Devlet kurumlarından dışlanmış bulunuyoruz. Irak Geçici Yönetim Konseyi'nde daha fazla temsil edilmeliyiz, siyasi ve kültürel haklarımız anayasada yer almalı"*, ifadesinde bulunmuştur.²⁴

Bu dönemde başta ITC olmak üzere Türkmen yetkililere yapılan saldırılar dikkat çekmiştir. 14 Mart 2004'te ise Türkmenlere yönelik saldırılara bir yenisi daha eklenmiştir. ITC Başkanı Faruk Abdullah Abdurrahman'ın konvoyuna suikast girişiminde bulunulmuş; Abdurrahman olaydan sağ kurtulmuştur. Cephe kaynaklarının açıkladığı bilgiye göre, saldırının, Bağdat'tan Kerkük'e giden 3 araçtan oluşan konvoyun, Diyala'ya bağlı Halis bölgesinden geçerken, yola döşenen uzaktan kumandalı mayınların patlatılmasıyla gerçekleştiği belirtilmiştir. Saldırıdan Abdurrahman'ın da bulunduğu ilk araç hasar görmeden kurtu-

lurken, konvoydaki diğer iki araçta bulunan iki koruma yaralanmıştır.²⁵ Bu olaydan iki ay sonra 14 Mayıs 2004 tarihinde Türkmen siyasi hareketinin etkili ve eski isimlerinden biri olan Mustafa Kemal Yayçılı ve şoförü, Selahattin'e bağlı Türkmenlerin yaşadığı bir ilçe olan Tuzhurmatu'da trafik kazası sonucu hayatını kaybetmiştir. Yayçılı ile birlikte aynı arabada olan ve kazada ağır yaralanan ITC Kerkük Musalla Bölge Sorumlusu Necmettin Kasapoğlu Yeniçağ gazetesine verdiği demeçte, bu olayın bir kaza olmadığını, planlanmış bir olay olduğunu ifade etmiştir.²⁶

8 Mart 2004'de Geçici İdare Yasası'nın açıklanmasının ardından, özellikle Türkmenlere verilen hakları yetersiz bulan ve Kerkük'ün Kürtlere verilmek istendiğini öne süren ITC, birçok protesto gösterisi düzenlemiştir. Ancak bu dönem ITC yetkililerine yönelik yapılan saldırılar had safhaya ulaşmış ve yeniden kurumsal yapılanmayı sağlamaya çalışan ITC, bu nedenle olumsuz etkilenmiştir. Mart-Mayıs 2004 tarihleri arasında 10'dan fazla Türkmen lider öldürülmüş veya yaralanmıştır. Irak Milli Türkmen Partisi Merkez Karar ve Yürütme Kurulu Üyesi Şuayip Kaplan, ITC Telafer Sorumlusu İhsan Abdullah, ITC Musul Sorumlusu Ferik Said, Yardımcısı Ahmet Arafat ve Askeri Sorumlu Azad Kasapoğlu ile Yayçılı'nın yardımcısı Fazıl Namık Mehdi trafik kazasında hayatını kaybetmiş, Türkmen İslami Hareketi Başkan Yardımcısı Salih Sönmez ise trafik kazasında ağır yaralanmıştır. Irak Milli Türkmen Partisi Tuzhurmatu İlçe Başkanı Hüseyin Malullah, Altinköprü gazetesi sahibi ve başyazarı Ali Ekrem, Musul Türkmen hareketi önderlerinden Yasin Abid ve Musul Vali Yardımcısı İbrahim Arafat'ın danışmanı Abdullah Arafat da silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetmiştir.²⁷

28 Haziran 2004'te ilan edilen Irak Geçici Yönetimine de giremeyen ITC, 30 Ocak 2005'te yapılması planlanan seçimler için hazırlıklarını yapmış ve bunun için Irak'ta faaliyet gösteren tüm Türkmen siyasi kuruluşlarla iletişim kurmuştur. Bu kapsamda, ITC ve Irak'taki Türkmen partileri, 30 Ocak 2005 seçimleri öncesinde bir koalisyon oluşturmuş ve çalışmalarını bu şekilde yürütmüştür. Türkmen Koalisyonu'nun adı Irak Türkmenleri Cephesi

olarak kararlaştırılmış ve başkanlığına Türkmen Meclisi Başkanı Sadettin Ergeç seçilmiştir.

Bu doğrultuda Türkmen koalisyonunda;

- Türkmen Meclisi Başkanı
- ITC Yürütme Kurulu Başkanı
- ITC İçerisindeki Partiler
 - a. Türkmeneli Partisi
 - b. Irak Milli Türkmen Partisi
 - c. Türkmen Bağımsızlar Hareketi
 - d. Irak Türkmenleri İslami Hareketi,
- ITC Paralelinde Hareket Eden Partiler
 - a. Adalet ve Kurtuluş Partisi
 - b. Türkmen İslami Birliği
 - c. Türkmen Vefa Hareketi
- Türkmen Aşiretler ve Ayan Birliği, yer almıştır.

Öte yandan Türkmen koalisyonunun Kerkük, Bağdat, Diyala, Selahattin, Erbil, Musul ve Kut vilayetlerinde ittifak yapmadan seçime gireceği açıklanmıştır. Duhok, Erbil ve Süleymaniye vilayet meclisi seçimlerine ITC olarak girileceği; ancak "Kürdistan Bölgesi Ulusal Meclisi" seçimlerine katılım olamayacağı açıklanmıştır.²⁸ 30 Ocak'ta yapılan seçimlerin ardından Irak Türkmenleri Cephesi, Irak genelinde 93.408, Kerkük'te 73.791 oy almıştır. Bu oylarla 3 milletvekili elde eden ITC öncülüğündeki Irak Türkmenleri Cephesinden, Faruk Abdullah Abdurrahman, Riyaz Sarıkahya ve Feyha Zeynel Abidin, milletvekili olmuştur. 275 milletvekiline sahip Irak Parlamentosunda 3 kişiyle temsil edilen Irak Türkmenleri Cephesi, seçim sonuçları doğrultusunda İbrahim El-Caferi başkanlığında kurulan hükümette ise bakanlık elde edememiştir. Öte yandan diğer siyasi gruplarla seçime giren Türkmenler, büyük Şii ittifakı olan Birleşik Irak İttifakından 5, Kürt Listesinden ise 4 milletvekili elde etmiştir.

Ayrıca Irak'ta yapılan genel seçimlerle birlikte vilayet yönetimleri seçimleri de yapılmıştır. Irak Türkmenleri Cephesi, Kerkük'te aldığı 73.791 oyla kentte ikinci parti olarak çıkmış ve 41 üyeli Kerkük İl Meclisi'nde sadece 6 sandalye elde edebilmiştir. Türkmenler diğer parti listelerinden de 3 sandalyeyle Kerkük İl Meclisi'nde temsil edilme hakkına kavuşmuş-

tur.²⁹ Selahattin'de ise 14.517 oy alarak, vilayet meclisinde 5 kişi ile temsil edilmiştir.

30 Ocak 2005 Seçimleri Sonrasında ITC ve Dördüncü Türkmen Kurultayı

ITC'nin 30 Ocak 2005 seçimlerinde beklenen başarıyı gösterememesi, ITC içerisinde çatlak seslerin yükselmesine neden olmuştur. Öte yandan Irak'taki yeni yönetimin de güç odaklarının iktidarı paylaşmasıyla oluşmasının ardından, ITC içerisindeki bazı gruplar yakın ilişkiler kurabilecekleri gruplarla işbirliği yönünde tavır sergilemeye başlamıştır.

ITC içerisindeki anlaşmazlıkların ortadan kaldırılması ve ITC için yeni bir yol haritası çizilmesi amacıyla yeni bir kurultay yapılması kararlaştırılmıştır. Zaten Üçüncü Türkmen Kurultayı'nda alınan karar gereği 1 yıl sonra yeni bir kurultay yapılması planlanmıştır. ITC Tüzüğüne göre kurultaylar 3 yılda bir yapılmasına rağmen, Üçüncü Türkmen Kurultayı'nda ITC Merkezi'nin Erbil'den Kerkük'e taşınması nedeniyle ITC'ye 1 yıl deneme süresi verildiği bilinmektedir. Bu nedenle ITC tarafında 2005'in Şubat ayında bir hazırlık komisyonu oluşturulmuş, ancak ITC içerisindeki problemler nedeniyle herhangi bir çalışma yapamamıştır. Kurultay sürecini değerlendirmek için 14 Nisan 2005'te toplanan Türkmen Meclisi, bir karar almış ve hazırlık komisyonu feshedilmiştir. Ayrıca yeni delegelerin belirlenmesinin çok zaman alacağı göz önünde bulundurularak, Dördüncü Türkmen Kurultayı'nın Üçüncü Türkmen Kurultayı delegeleri üzerinden yapılması ve 3. Kurultay'da bulunan yaklaşık 550 delegenin 350'ye düşürülmesi karara bağlanmıştır. 24 Nisan 2005'te yapılması planlan kurultay için yeni bir hazırlık komisyonu kurulmuş ve komisyon başkanlığına Mustafa Ziya getirilmiştir. Hazırlık komisyonu ilk iş olarak kurultay delegelerini belirlemeye çalışmıştır. Bunun için Türkmenlerin yaşadığı bölgelerdeki Türkmen Meclisleri ve ITC temsilciliklerinden isimler istenmiş ve bunların hemen toplanması öngörülmüştür. Diğer taraftan Türkmen siyasi partilerinden de isim talep edilmiştir. Ancak delege sayısı düştüğü için parti kontenjanlarını düşürülmüştür. Ancak ITC içerisinde yer alan siyasi kuruluşlardan

Türkmeneli Partisi ve Türkmen Bağımsızlar Hareketi, delege sayısının kendileri için yetersiz olduğunu bahane ederek ITC'den çekildiklerini açıklamışlardır. Ayrıca Türkmeneli Partisi Başkanı Riyaz Sarıkahya çekilme kararına ilişkin yaptığı açıklamada, Kürtlerle diyalogun geliştirilmesi gerektiğini ve Celal Talabani'nin Kerkük için ortaya koyduğu Brüksel Modelini desteklediklerini ifade ederek, ITC ile düşünce yapısındaki farklılığı ifade etmiştir.³⁰ Tüm aksaklıklara rağmen 24 Nisan 2005 itibarıyla 4. Türkmen Kurultayı başlamış ve birinci gün gün kurultayı yönetecek olan divan seçimi yapılmış ve divan başkanlığına Muzaffer Arslan seçilmiştir. Divan seçildikten sonra, çalışmalar yapması için tüzük, eğitim, siyasi yapı gibi Türkmenlerin sorunlarını inceleyip, kurultayda delegelere sunacak 9 adet komisyon oluşturulmuştur.³¹ Kurultayın hazırlık aşamasındaki sorunların yanında ITC içerisindeki anlaşmazlıklar da Türkmen siyasi grupları arasını ortamı gerginleştirmiştir. ITC'nin başkanlığı için ilk başta 28 adayın olması bile, kurultayın ve ITC içerisindeki durumu gösterir niteliktedir.³² Ancak başkan adayları arasında yarışa rağmen, Türkmen Meclisi Başkanı Sadettin Ergeç ve ITC Başkanı Faruk Abdullah Abdurrahman arasındaki mücadele ön plana çıkmıştır.

Faruk Abdullah Abdurrahman ve Sadettin Ergeç arasındaki gerginliğin giderilmesi için kurultayın ikinci gününde bir heyet kurulmuştur. Bir yandan Kurultay devam ederken bir yandan da bu iki ismi uzlaştırmaya çalışılmıştır. Diğer taraftan işler daha karmaşık hale gelmiş, bu iki isim anlaşmaya yanaşmazken, teşkil edilen komisyonların da çalışmalarını bitirememesi kurultayın gidişatını bozmuştur. Bu nedenden dolayı, Kurultay Divanı'ndan Kurultay'ın 1 gün ertelenmesini talep edilmiş, ancak kurultay delegeleri kabul etmeyince ikinci gün kurultay yeniden başlamıştır. 2. günün akşamı bir araya gelen Sadettin Ergeç ve Faruk Abdullah Abdurrahman, kurultay delegelerinin baskıları sonucunda ITC'nin Yürütme Kurulu üzerinde anlaşmaya varmıştır. Ancak daha sonra Faruk Abdullah Abdurrahman anlaşmadan vazgeçtiğini beyan etmiştir. Kurultayın üçüncü günü ITC'nin başkanı ve yürütme kurulu belirlenmesi gerekirken, kurultaydaki tartışmalar sonucu üçüncü gün de

seçime geçilememiştir. Aynı gün Sadettin Ergeç ve Faruk Abdullah Abdurrahman yeniden bir araya gelmiş ve yine anlaşma sağlanmıştır. Normal şartlarda üç gün süren Türkmen Kurultayları, bu kez dördüncü güne yansımıştır. Dördüncü gün seçime geçilecekken iki aday arasındaki anlaşma yine bozulmuştur. Bir de kurultay salonu ile ilgili problemlerin yaşanması, Dördüncü Türkmen Kurultayı'nı bitirme noktasına getirmiştir. Bu noktada Türkmen Milliyetçi Hareketi devreye girmiş ve 4. gün öğleden sonra oturumuna Türkmen Milliyetçi Hareketi binasında devam edilmiştir. Burada divan tarafından ITC'nin başkanlık sistemiyle yönetilmesi önerisi ortaya konmuş, ancak Sadettin Ergeç ve Faruk Abdullah Abdurrahman kabul etmemiştir. Sadettin Ergeç kendine yakın olan şahısların başkanlıktan adaylıklarını çekmesini istemiştir. Ancak Faruk Abdullah Abdurrahman böyle bir talepte bulunmamıştır. Bu durum ortamı iyice germiş ve salonda tartışmalar yaşanmaya başlamıştır. Bu nedenle divan tarafından kurultay ileri bir tarihe ertelenmiştir.³³ Türkmen siyasi grupları arasındaki tansiyonun düşmesi amacıyla ertelenen 4. Türkmen kurultayı Haziran ayının ilk haftasında yeniden yapılmış ve bu arada Türkmen Meclisi'nin yeni üyelerini belirlenmiştir. Türkmen Meclisi de 9 kişiden oluşan yürütme konseyini seçmiştir. Yürütme Kurulu; Sadettin Ergeç (Türkmen Meclisi eski Başkanı), Faruk Abdullah Abdurrahman (ITC eski Başkanı), Kenan Şakir Üzeyiraga-lı (Türkmen Bağımsızlar Hareketi Başkanı), Cemal Şan (Irak Milli Türkmen Partisi Başkanı), Sami Dönmez (İslami Türkmen Hareketi Başkanı), Enver Bayraktar (Türkmen Adalet Partisi Başkanı), Abdülhamit Bayatlı (Türkmen Aşiretler Birliği Başkanı), İbrahim Arafat (Musul Valisi eski Yardımcısı), Ali Haşim Muhtaroglu'ndan (ITC Tuzhurmatu Sorumlusu) oluşmuştur. Bu şekilde oluşan Yönetim Kurulu Sadettin Ergeç'i başkan olarak seçmiştir. Yaşar Abdullah, Hişam Bayraktar, Cemal Kemal de yönetim kurulu yedek üyeliğine seçilmiştir. Ayrıca bu kurultayda ITC için yeni bir tüzük oluşturulmuş, ancak kabul görmemiştir.³⁴

Öte yandan "Birlik ve beraberlik" sloganıyla başlayan Dördüncü Türkmen Kurultayı Kurultayda sıkıntılarının tam anlamıyla dinlen-

mediğini savunan Erbilli Türkmenler, kentte ITC'ye ait binalarda bayrakları indirerek, ITC merkeziyle ipleri koparmıştır. Erbil ITC İl Başkanı Abdülkadir Bezirgan, Cihan Haber Ajansı'na yaptığı açıklamada ITC yönetimini Erbil'i, Kerkük'e kurban etmekle suçlamış ve kurultayın dağılmasının ardından Erbil'de ITC'ye bağlı tüm büroların, Kerkük'teki merkezin kontrolünden çıktığını açıklamıştır.³⁵ Böylece fiili olarak ITC'nin Erbil'deki bütün organları, Abdülkadir Bezirgan tarafından yeni kurulan ve KDP tarafından desteklendiği iddia edilen Türkmen Reform Hareketi'nin elinde kalmıştır.

Tartışmalı bir kurultayın ardından oluşan ITC'nin yeni yönetimi ilk iş olarak, 15 Aralık 2005'te yapılması planlanan seçimlere hazır-

lanmış ve ayrıca 15 Ekim 2005'te yeni Irak Anayasası için yapılacak referanduma ilişkin çalışmalar başlatmıştır. Özellikle Kerkük ve Türkmen hakları konusunda yeterli bulunmayan ITC, federalizme olan karşıt duruşu nedeniyle ve bu anayasanın Irak'ı böleceği gerekçesiyle "Irak Anayasası'na hayır" kampanyaları organize etmiştir. 15 Ekim 2005'te referanduma sunulan Irak Anayasası Referandumunda toplamda yaklaşık yüzde 21 «hayır», yüzde 78 «evet» oyuyla kabul edilmiştir. Her ne kadar tartışma yaratsa da Türkmenlerin yaşadığı bölgelerde ITC'nin "hayır" kampanyasının etkili olduğunu söylemek güçtür. Irak Bağımsız Yüksek Seçim Kurulu'nun açıkladığı rakamlara göre, referandumda alınan sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Vilayet	Evet Oyu	Hayır Oyu	Evet Yüzdesi	Hayır Yüzdesi	Vilayetteki Toplam Oy
Anbar	7.908	252.011	%3,04	%96,96	259.919
Babil	514.207	29.572	%94,56	%5,44	543.779
Bağdat	1.647.763	472.852	%77,70	%22,30	2.120.615
Basra	663.500	27.524	%96,02	%3,98	691.024
Duhok	385.808	3.390	%99,13	%8,87	389.198
Diyala	244.537	232.443	%51,27	%48,73	476.980
Erbil	825.251	5.319	%99,36	%0,64	830.570
Kerbela	255.611	9.063	%96,58	%3,42	264.674
Kerkük	341.426	201.262	%62,91	%37,09	542.688
Misan	248.452	5.615	%97,79	%2,21	254.067
Mutanna	183.202	2.508	%98,65	%1,35	185.710
Necef	286.898	12.522	%95,82	%4,18	299.420
Nineva (Musul)	322.869	395.889	%44,92	%55,08	718.758
Kadisiye	287.478	9.698	%96,74	%3,26	297.176
Selahaddin	93.086	417.066	%18,25	%81,75	510.152
Süleymaniye	716.210	7.513	%98,96	%1,04	723.723
Zikar	450.509	13.201	%97,15	%2,85	463.710
Vasit	268.081	12.047	%95,70	%4,30	180.128
Toplam	7.742.796	2.109.495	%78,59	%21,41	9.852.291

Referandumun ardından hemen seçim çalışmalarına başlayan ITC, seçimlere tek başına katılma kararı almış; ancak sadece Musul vilayetinde Sünni Arap siyasi grupların bir araya geldiği Irak Uzlaşma Cephesiyle ittifak yapmıştır. ITC, Kerkük, Musul, Erbil, Diyala, Selahaddin ve Bağdat'ta seçimlere girmiştir.³⁶ ITC, Irak Uzlaşma Cephesi'nin listesinde 4. ve 8. sırayı almıştır. ITC, 4. sıra adayı olarak İzzettin Abdullah Devle 8. sıra adayı olarak da Muhammed Emin Osman'ı göstermiştir.

Oldukça sıkıntılı geçen seçimlerin ardından, Irak Bağımsız Yüksek Seçim Kurulu 10 Şubat 2006'da kesin sonuçları ilan etmiştir. Yapılan seçimlerin ardından ITC, 87.993 oy alarak Kerkük'ten 1 milletvekili çıkarmıştır. Kerkük'teki oy oranına bakıldığında, en yüksek oyu 266.737 oyla Kürt Listesi elde etmiştir. İkinci sırayı ise 73.191 oyla Irak Ulusal Diyalog Cephesi almıştır. ITC ise 59.716 oy alarak Kerkük'te üçüncü parti olmuştur. Ayrıca Musul'da yapılan ittifak sonucu İzzettin Abdullah Devle ve Muhammed Emin Osman da milletvekili olarak seçilmiştir. 2005'te yapılan 30 Ocak ve 15 Aralık seçimleri karşılaştırıldığında ITC'nin genel olarak Kerkük'te oy kaybettiği, ancak Kerkük dışındaki bölgelerde az da olsa oylarını arttırdığı görülmektedir.

2005'te ITC'nin Seçim Performansı

	Ocak 2005	Aralık 2005
Genel	93.408	87.993
Kerkük	73.791	59.716

Yukarıdaki tablo dikkate alındığında Kerkük'te yaklaşık 14 bin oy kaybeden ITC, genel rakamlara göre de 5.000 oy kaybetmiştir. Ancak burada Musul'da yapılan ittifaka dikkat etmek gerekmektedir. Musul'da ittifak yapıldığı için ITC'nin net oyu ortaya çıkmamıştır. Musul'da ITC listesindeki iki adayın da milletvekili olmaya hak kazandığı dikkate alındığında ITC'nin oy kaybetmediği görülmektedir. Ocak seçimlerinde Kerkük dışındaki bölgelerden yaklaşık 20 bin oy alan ITC, Aralık seçimlerin-

de Musul oyları hesaplanamamasına rağmen Kerkük dışından 27 binden fazla oy almıştır.

Seçim sonuçlarının ardından yaklaşık 6 ay sonra Birleşik Irak İttifakından Nuri El-Maliki tarafından kurulan hükümette yer alamayan ITC, Sadettin Ergeç dışındaki milletvekilleri olan İzzettin Abdullah Devle ve Muhammed Emin Osman'ın ITC'den ayrılmalarıyla, parlamentoda tek kişiyle temsil edilmiştir. Bu açıdan ITC'nin Irak siyasetinde etkili olamadığını ifade etmek mümkündür. Seçim sonuçlarıyla birlikte ITC'nin daha çok Kerkük meselesi üzerinde yoğunlaştığı söylenebilir. Kürt grupların özellikle seçimlerde elde ettikleri oy ve hükümetin kurulmasında oynadıkları kilit rol nedeniyle Irak siyasetinde güçlü bir pozisyon alması, Kürtlerin Kerkük üzerindeki baskısını arttırmaya başlamıştır. ITC de temel olarak bu baskıyı kırmaya gayret etmiş ve Kerkük'ün Kürt gruplar tarafından Kürt Bölgesine katılmasının önüne geçmeye çalışmıştır. Özellikle Kerkük il meclisindeki 9 Türkmen üyenin bu açıdan ortak hareket ettiğini ve Arap üyelerle işbirliğine gittiğini söylemek mümkündür. Irak Anayasası'nın 140. Maddesinde Kerkük'le ilgili ortaya konulan yol haritasında, 31 Aralık 2007'ye kadar sırasıyla normalleştirilmenin yapılması, normalleştirme tamamlandıktan sonra nüfus sayımına geçilmesi ve nihayetinde referandum yapılması planlanmıştır. Bu noktada özellikle normalleştirmeye ilgili sıkıntılar Kerkük'e ilişkin süreci aksatmış, Kerkük İl Meclisindeki Arap ve Türkmen üyelerin de meclis çalışmalarını boykot etmeleri nedeniyle, çalışmalar sağlıklı yürütülememiştir. Kürt grupların 2003 sonrasında Kerkük yerleştirdikleri Kürt nüfusa karşı çıkan ITC ve Türkmenler, Kerkük'teki haklarının korunmasına gayret göstermiştir. Özellikle 2006 ve 2007 yıllarında Kerkük'te ve Irak genelinde Türkmenlerin yaşadığı bölgelerde yerel politikalara önem verilmiş ve bu anlamda Türkmen bölgelerindeki eksik kamu hizmetlerinin sağlanmasına çaba harcanmıştır.

Öte yandan ITC daha kapsayıcı bir politika oluşturabilmek amacıyla Türkmen siyasi partilerle de işbirliğine geçmiştir. Bu kapsamda Türkmen Adalet Partisi ve Türkmen İslami Hareketi, ITC'ye katılmıştır. Özellikle Kerkük konusunda Irak'taki büyük siyasi kitlelerin içerisinde yer alan Türkmen İslami Birliği, Türkmen Vefa Hareketi gibi İslami ve Şii ağırlığı ön planda olan partilerle de işbirliği üzerinde durulmuştur.

Beşinci Türkmen Kurultayı/13-14 Temmuz 2008

2007 yılının sonunda Kerkük'teki sürecin tamamlanamaması nedeniyle yapılamayan referandum, hem ITC hem de Türkmenler tarafından kazanç olarak algılanmış ve Kerkük'ün statüsüyle ilgili yeni çalışmaları da beraberinde getirmiştir. Diğer taraftan Kerkük'teki sürecin Türkmenler tarafında olumlu algılanmasına rağmen, Türkmen iç politikası dengeli bir çizgi seyretmemiştir. Kerkük'teki sürecin ilerlememesine rağmen, Türkmenlerin sorunlarına da bir çözüm bulunamaması ve Kerkük'ün statüsüne ilişkin herhangi bir çözümün ortaya konmaması nedeniyle, Türkmen siyasi partiler arasında sıkıntılar baş göstermiştir.

Diğer taraftan 2008'de ITC Tüzüğü'nün öngördüğü süre kapsamında yeniden kurultay çalışmalarına başlayan ITC, kurultay süreci geçmesine rağmen kurultayın yapılamaması nedeniyle sıkıntılı günler yaşamıştır. ITC içerisindeki parti başkanları, kurultayın yapılmamasına tepki göstererek, bir an önce gerçekleştirmesini talep etmiştir. Hatta ITC'nin genel başkanlık ofisine girerek, ITC yönetimi ve Sadettin Ergeç'in meşruluğunu yitirdiği gerekçesiyle derhal yeni kurultayın yapılmasını talep etmiştir.

Bu gergin hava içerisinde 13 Temmuz 2008'de Kerkük'te yapılan kurultaya Bağdat, Diyala, Salahaddin, Kerkük, Erbil, Musul ve

Telafer'den katılan 550 delege Türkmen Meclisi üyelerini seçmiştir. Kurultayda ITC Başkanlığı için Sadettin Ergeç ile Türkmen Meclisi üyesi Hasan Turan'ın arasında bir yarışa sahne olmuş, yapılan oylamada Sadettin Ergeç 51 delegeden 44'ünün oyunu alarak yeniden başkan seçilirken, Hasan Turan ise 4 oy almıştır. Kurultayda Türkmen Meclis Başkanlığı'na da oy çokluğu ile yeniden Yunus Bayraktar seçilmiştir. Ayrıca Kurultay'da ITC'nin Yürütme Kurulu Üyeleri de belli olmuştur. Alınan karar gereği, ITC'nin vilayet temsilcileri, Yürütme Kurulunda yer almıştır. Yürütme Kurulu, Ali Haşim Muhtaroglu, Nezhet Abdülgani, Aydın Aksu, Usame Nazım Dede, Şahbender Tahir, Erşat Salih ve Emin Garip'den oluşmuştur. Bu açıdan ITC'de sistem değişikliğine gidildiği görülmektedir. 2005'te yapılan kurultayın ardından ITC içerisinde bulunan parti başkanları ITC'nin Yürütme Kurulunda yer alırken, 2008 yılında ITC yönetim tarafından belirlenen il başkanları Yürütme Kuruluna alınmıştır. ITC'nin bu kararla bir çatı örgüt olmaktan çıkarak, tek başına bir örgüt niteliği kazandığı görülmektedir.

Zira 2008 yılının sonuna doğru, 2009'da yapılacak yerel seçimlere yönelik hazırlıklar çerçevesinde, Irak Bağımsız Yüksek Seçim Komisyonu'na başvuru yapan ITC, kendini siyasi parti olarak deklare etmiş ve ITC içerisinde bulunan siyasi partiler, ITC'den ayrılmıştır. Bu kapsamda Türkmen Bağımsızlar Hareketi, Milli Türkmen Partisi, Milliyetçi Türkmenler Topluluğu, Türkmen İslami Hareketi ve Türkmen Adalet Partisi, ITC'den ayrılmıştır. ITC'de yaşanan bu kopmalar, Türkmen siyasetindeki aktörlerin çoğalmasına ve yeni güç odaklarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Diğer taraftan, Türkmen Meclisi'nin de çalışmaları aksamıştır. Kurulduğu amaç itibarıyla Türkmenler adına tam bir "milli meclis" olarak çalışması düşünülen ve Türkmenleri ilgilendiren kararların burada alınarak, ITC tarafından uygulanması beklenen Türkmen Meclisi de niteliği yitirmiş ve ITC'den ayrılan

birçok parti, Türkmen Meclisi üyelerini de geri çekmiş ve çalışmalarına katılmamıştır.

Bu arada Kasım 2008'de çıkarılan yerel seçimler yasası konusunda yoğun çalışmalar yürüten ITC, belki de 2003 sonrası Irak siyasetinde en etkili olduğu dönemi yaşamıştır. Vilayet, ilçe ve nahiye yönetimlerinin belirleneceği Şubat 2009'da yapılması planlanan yerel seçimlere ilişkin yasanın çıkarılması konusunda, Kerkük'ün özel durumunu ortaya koyan ITC, bu konuda bir yasa çalışması yapmıştır. Irak Anayasası'nın 140. Maddesinin süresinin dolması nedeniyle geçersiz kalmasıyla, Kerkük'ün statüsüne ilişkin yeni bir yol haritası ortaya koyan Yerel Seçimler Yasası'nın 23. Maddesini hazırlamıştır. Bunun için Türkiye'nin de desteğiyle Irak Parlamentosunda çalışmalarını yürüten ITC, hazırladığı yasa maddesinin Irak Parlamentosunda kabul edilmesini sağlamıştır. Özetle 23. Maddede, Kerkük'te yaşayan her ana etnik grup arasında yüzde 32 oranında yönetimde eşit paylaşım öngörülmüştür. Ayrıca devlet dairelerinin ve idari görevlerinde eşit oranda paylaşımı istenmiştir. Böylece Kerkük'te yerel seçimlerin yapılması farklı bir takvime bağlanmıştır.

Bu madde ile Kerkük sorununa yeni bir boyut getirilmiş ve Kerkük'ün statüsü için yeni çalışmalar başlamıştır. Bu arada Kürt Bölgesel Yönetimine bağlı üç vilayet ve Kerkük'te ya-

pılmayan yerel seçimler, Irak'ın diğer 14 vilayetinde gerçekleştirilmiştir.

2009'daki yerel seçimlerin ardından ülkede genel seçim hazırlıklarına girilmiştir. Bu kapsamda ITC de ittifak arayışı içerisinde olmuştur. Topyekün seçim hazırlıklarına başlayan Türkmenler, 2003'ten bu yana seçimlere ilk kez bu kadar parçalı bir yapıyla hazırlanmaya başlamıştır. Bu parçalı yapının ortadan kaldırılmasına yönelik adımlar atan Türkiye, Eylül 2009'da Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün verdiği iftar yemeği ile ITC de dahil olmak üzere bütün Türkmen kuruluşlarından temsilcileri bir araya getirmiştir. Ancak toplantıda benimsenen ortak görüşe göre, hangi siyasi ve ideolojik görüş veya hangi kimliğe sahip olursa olsun Irak parlamentosundaki Türkmen sayısını arttırmak ve bir grup oluşturmak hedeflenmiştir. Toplantının hemen ardından bazı Türkmen kuruluşlar, büyük gruplar tarafından oluşturulan koalisyonlara dahil olmuştur. ITC de İyad Allavi başkanlığındaki Iraklıye Listesi ile ittifak yapmıştır. Ayrıca Irak Türkmen Cephesi, Süleymaniye ve Erbil'de ayrı listeye tek başına seçimlere girmiştir. ITC, 7 Mart 2010'da yapılan seçimlerde ülke genelinde 127.989 oy almıştır. Kerkük'te ise Aralık 2005'te yapılan seçimlere göre yaklaşık 5 bin fazla oy alarak Kerkük'teki oy oranını arttırmıştır. Ancak Ocak 2005'te yapılan seçimlerde aldığı oy sayısının altında kalmıştır. Aşağıdaki tabloda ITC adaylarının vilayetlere göre aldığı oy sayıları gösterilmektedir.

Vilayet	Koalisyon	Aday Numarası	İsim	Aldığı Oy	Toplam
KERKÜK	Irakiye Listesi (333)	C-3	Erşat Salihi	59.732	64.461
		C-19	Jale Neftçi	4.729	
MUSUL	Irakiye Listesi (333)	C-3	İzzettin Devle	13.035	34.650
		C-13	Nebil Harbo	15.170	
		C-34	İbrahim Arafat	4.462	
		C-54	Müdrake Ahmet Muhammed	1.983	
		C-12	Melahat Muhammed Salih	78	
SELAHATTİN	Irakiye Listesi (333)	C-6	Ali Haşim Muhtar oğlu	10.062	10.062
DİYALA	Irakiye Listesi (333)	C-15	Hasan Özmen	8.713	13.310
		C-21	Mübeccel Nazım İbrahim	4.597	
BAĞDAT	Irakiye Listesi (333)	C-35	Aydın Aksu	1.770	2.001
		C-136	Nermin Müftü	231	
VASİT	Irakiye Listesi (333)	C-19	Fariz Abdullatif Hasan	452	452
ERBİL	Irak Türkmen Cephesi (312)	C-1	Aydın Maruf	1.506	(Aday Toplam)1.872 (ITC Toplam)2.416
		C-2	Cemal Kemal Latif	237	
		C-3	Silfa Abdulvahap Muhammed	129	
SÜLEYMANİYE	Irak Türkmen Cephesi (312)	C-1	Abbas Bahattin Hıdır	180	(Aday Toplam)385 (ITC Toplam)637
		C-2	Semir Fethullah Salih	60	
		C-3	Hayfe Baki Kerim	145	
Genel Toplam:					127.989

Seçim sonuçlarının ardından Musul'dan İzzettin Devle, Nebil Harbo, Müdrake Ahmet, Kerkük'ten Erşat Salihi, Jale Neftçi ve Diyaladan Hasan Özmen milletvekili seçilmiştir. Öte yandan ITC, Nuri El Maliki'nin kurduğu hükümette, 2003 sonrasında ilk kez hükümette yer almış ve ITC'den Turhan Müftü Vilayetlerden Sorumlu Devlet Bakanı olmuştur.

Irak'ta hükümetin kurulmasının ardından ITC de Irak siyasetinde ve Türkmen politikasında daha aktif rol alabilmek için Irak Parlamentosunda daha yoğun biçimde çalışmalara başlamış ve bunun için ilk iş olarak parlamentodaki Türkmen milletvekilleri ile bir grup o-

luşturmuştur. Özellikle Kerkük üzerinde hassasiyetle duran ITC ve Türkmen grubu, Türkmenlere yönelik şiddet eylemlerinin önüne geçilmesi için çalışmalarda bulunmuştur. Diğer taraftan Türkmen eğitimi için de adımlar atan ITC, Türkmen Eğitim Müdürlüğü'nün kurulması için çalışmalar başlatmıştır.

Diğer taraftan son dönem itibariyle Irak siyasetindeki Türkmen dönüşümü, Türkmenlerin kendi iç siyasetine de yansımış gözükmektedir. Bu süreçte Irak'taki Türkmen varlığının temsiliyeti açısından en etkili kuruluş olarak öne çıkan ITC içerisinde yeni bir dönüşüm yaşanmıştır. ITC'nin yönetim kurulu, idari yapılanması ve teşkilat yapısı, taslak aşamasın-

da olan yeni Irak siyasi partiler yasasına göre şekillendirilmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda 5 Mart 2011'de Irak Türkmen Meclisi'nde yapılan toplantıda alınan karara göre, Irak Türkmen Cephesi'nin yeniden organize edilmesi kararlaştırılmıştır. ITC Başkanı Saddetin Ergeç, görevini milletvekili ve Kerkük İl Başkanı Erşat Salihî'ye devretmiş ve Ergeç'in ITC'nin onursal başkanı olarak devam edeceği açıklanmıştır. Başkan değişikliğiyle birlikte ITC'nin yeni kurultayı yapılana kadar çalışmaları yürütecek olan yeni bir yönetim kurulu oluşturulmuştur. Yeni yönetim kurulu içerisinde yer alan isimlere bakıldığında, Hasan Turan, Ali Haşim Muhtaroglu, Ali Mehdi gibi Türkmen siyasetinin önde gelen isimlerinin yer aldığı görülmektedir. Ayrıca Türkmen siyasetinde ve Irak Türkmen Cephesinde önemli görevler almış olan Aydın Maruf, Nevzat Timur ve Nurettin Kaplan gibi isimler de yeni yönetim kurulu içerisinde yer almaktadır. Turhan Müftü, Hasan Özmen, Lokman Necim, Müdrike Ahmet, Kasım Kara, Hicran Kazancı, Mübeccel Hazım Dede ve Yasin Hamit, ITC'nin merkez komisyon üyeleri olarak seçilmiştir. Özellikle Hasan Turan ve Ali Mehdi'nin ITC'ye girmesiyle birlikte ITC'nin yeniden çatı oluşum olma yolunda adımlar atıldığına yönelik yorumlar yapılmaktadır. Bakıldığında Hasan Turan, Türkmen Adalet Partisi Başkan Yardımcılığı, Ali Mehdi de Türkmeneli Partisi Başkan Yardımcılığını yürütürken, ITC yönetim kuruluna girmiştir. Ayrıca yönetim değişikliğiyle beraber, ITC'nin idari ve yönetim yapılanmasında da değişikliği gidilmektedir. Irak Türkmen Meclisi'nin, ITC'nin bünyesinden çıkarılarak, bütün Türkmen kuruluşlarını kapsayacak şekilde genişletilmesi planlanmaktadır. Türkmen Meclisinde alınan karara göre, bundan sonraki aşamada ITC ve

Türkmen Kurultaylarının ayrı ayrı yapılması planlanmaktadır.

ITC'deki yönetim yapısındaki değişiklikle birlikte, siyasette izlenen yolun da revize edildiği görülmektedir. Uzun süredir çekişme yaşadığı Kürt gruplarla dahi temel ilkelerden vazgeçmeden görüşebilir duruma gelen ITC, bunun ilk meyvesini daha önceden yasayla elde ettikleri bir hak olan Kerkük İl Meclisi Başkanlığına Hasan Turan'ı taşıyarak almıştır. ABD'nin Irak'a müdahale ettiği 2003'ten Kürt Bölgesel Yönetiminin kontrolündeki Erbil'de resmi faaliyetlerini durduran ITC, Erbil'deki bürosunu yeniden açmak için başvuruda bulunmuştur. Diğer taraftan Türkmenlerin yapısal gerçeklikleri dikkate alınarak, Irak'ın güneyinde de bürolar açılmaya başlamıştır. 13 Temmuz 2011'de ITC Başkanı Erşat Salihî ve beraberindeki heyetin İran ziyareti oldukça önemlidir. Bu ziyaret sadece Irak'taki Şiilerin desteğinin alınması açısından değerlendirilmemelidir. ITC'nin yeni vizyonunu noktasında bazı işaretler de vermektedir. Zira önümüzdeki dönemde ITC'nin diğer Irak'a komşu ülkeleri de ziyaret edeceğinin açıklanması, Türkmenlerin hedeflerini büyüttüğünü göstermektedir. Buna rağmen ITC'nin yeni siyasetinde olumlu adımlar atılırken, iç yapılanması konusunda sıkıntılar yaşamaktadır. ITC'nin kurumsal yapılanmasına bakıldığında, oldukça hantal bir yapılanma göze çarpmaktadır. Özellikle yerel siyasetin önem kazandığı Irak'ta, ITC'nin il, ilçe, nahiye ve hatta köylerdeki temsilciliklerinde yeniden yapılanmanın gerekliliğinden söz edilebilir. Yerel siyasette etkin olan ITC'nin Irak'taki genel siyasette daha etkin olacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle ITC'nin teşkilat yapısının da gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ITC BAŞKANLARI

(Turhan Ketene) – Nisan 1995/ Şubat 1996

(Sinan Çelebi) - Şubat 1996/Eylül 1997

(Vedat Arslan) - Ekim 1997/Haziran 2000

(Sanan Ağa Kasap) - Kasım 2000/ Eylül 2003

(Faruk Abdullah Abdurrahman) – Eylül 2003/ Nisan 2005

(Sadettin Ergeç) – Haziran 2005/ Mart 2011

(Erşat Salihi) – Mart 2011/Devam

DİPNOTLAR

- 1 1980'de IMDTÖ tarafından yayınlanan bildiri.
- 2 Bkz. Aydın Beyatlı ile söyleşi, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1860>, Erişim: 8 Eylül 2011.
- 3 Milliyet Gazetesi, Kuzey Irak-Türkmen Atağı, 9 Ekim 1992.
- 4 19 Ağustos 1995 ITC Yönetim Kurulu tarafından yayınlanan basın bildirisi.
- 5 Eylül 1997 tarihli ITC kararına ilişkin yazılı belge.
- 6 Kurultay Hazırlık Komisyonu'nun çalışmalarına ilişkin yazılı belgeler.
- 7 İsimler, ITC Tarafından Hazırlanan Temel İlkeler Deklarasyonu ve ITC Tüzüğü'nün yer aldığı kitapçıktan alınmıştır.
- 8 Kenneth Katzman, "Iraq: Weapons Threat, Compliance, Sanctions, and U.S. Policy", Issue Brief for Congress, 10 Mart 2003, s. 14.
- 9 Bölgede yaptığımız araştırmalarda PMF'in Türkmenler için kurulan bir güç olduğu algısının oldukça yaygın bir görüş olduğu izlenmiştir. Ayrıca PMF'e ilişkin bu algılamaya Wikileaks belgelerinde de bölgedeki siyasetçiler tarafından ifade edilmektedir. Bunun için bkz. "Northern Iraq: Masoud Barzani In Ankara: Despite Improvement In "tone" Of Relations W/got, Turkish Military Presence In Niraq Unacceptable", <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=03ANKARA278&q=itf%20pmf>, Erişim: 24 Eylül 2011.
- 10 2002 yılında ITC Türkiye Temsilciliği tarafından hazırlanan bilgi notu, "Turkmens in Iraq", s. 20.
- 11 Şemsettin Küzeci, 5. Büyük Türkmen Kurultayına Doğru-1, <http://www.bizturkmeniz.com/tr/index.asp?page=article&id=13420>, Erişim: 21 Eylül 2011.
- 12 22 Kasım 2000'de yayınlanan 2. Türkmen Kurultayı Sonuç Bildirgesi.
- 13 Sanan Ağa Kasap ile yapılan söyleşinin tam metni için bkz. <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1227>, Erişim: 23 Eylül 2011.
- 14 Ekim ve Kasım 2009 tarihlerinde Irak'ta yapılan saha çalışmasında yetkililerle yapılan görüşmelerde Türkmenlerin de Irak'ın kuzeyindeki oluşturulacak yönetime katılmasının istendiği, ancak KDP ve KYB'nin Türkmenlere kota vermesi nedeniyle reddedildiği belirtilmiştir.
- 15 Dönemin ITC Başkanı Sanan Ağa Kasap ile yapılan söyleşi. Söyleşinin tam metni için bkz. <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1227>, Erişim: 23 Eylül 2011.
- 16 Şeyhmus ÇAKAN, "Peşmerge Katliamı", Milliyet Gazetesi, 23 Ağustos 2003.
- 17 Zeynep TUĞRUL, "Kerkük'te Korkulan Oldu", Sabah Gazetesi, 24 Ağustos 2003.
- 18 Radikal Gazetesi, "Kerkük Huzur Arıyor", 27 Ağustos 2003.
- 19 Anadolu Ajansı, 27 Ağustos 2003.
- 20 Dr. Faruk Abdullah becomes new leader of ITC, <http://www.turks.us/article.php?story=20030916083844216>, Erişim: 22 Eylül 2011.
- 21 Milliyet Gazetesi, "Binlerce Türkmen Bağdat'ta yürüdü", 26 Şubat 2004.
- 22 Türkiye Gazetesi, "Var Olmaya Çalışıyoruz", 29 Şubat 2004.
- 23 Hürriyet Gazetesi, "Türkmenlerden Anayasa Protestosu", 28 Şubat 2004.
- 24 Milliyet Gazetesi, "Binlerce Türkmen Bağdat'ta yürüdü", 26 Şubat 2004.
- 25 <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2004/03/14/427353.asp>, Erişim: 18 Aralık 2006.
- 26 Yayçılı Suikastında Mossad Parmağı, <http://www.acikistihbarat.com/Haberler.asp?haber=2075>, Erişim: 15 Aralık 2006.
- 27 <http://www.doguturkistan.net/modules.php?name=News&file=article&sid=1669>, Erişim: 15 Aralık 2006.
- 28 Bilgay Duman, Saddam Sonrası Dönemde Irak, Türkmenler ve Kerkük, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2007, s. 62.
- 29 Muhammed HADİ, "Kerkük Kardeşlik Kenti Mi, Petrolün Başkenti Mi?", Çev. Alptekin Dursunoğlu, Yakın Doğu Araştırmalar Merkezi, 23 Mayıs 2007.
- 30 Türkmenler Bölündü, <http://www.milliyet.com.tr/2005/04/23/dunya/adun.html>, Erişim: 26 Eylül 2011.
- 31 Bilgay Duman, Saddam Sonrası Dönemde Irak, Türkmenler ve Kerkük, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2007, s. S. 79-83.
- 32 İttifak Arayan Türkmen Kurultayı, Başkanını Seçemedi Dağıldı, <http://www.tumgazeteler.com/?a=787034>, Erişim: 24 Eylül 2011.
- 33 Irak Cumhurbaşkanlığı Türkmenlerden Sorumlu Danışmanı Muzaffer Arslan'la 25 Haziran 2007 Tarihinde Yapılan Mülakat.
- 34 Bilgay Duman, Saddam Sonrası Dönemde Irak, Türkmenler ve Kerkük, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2007, s.83.
- 35 Iraklı Türkmenler Birlik Kurultayında Bölündü, <http://www.tumgazeteler.com/?a=787169>, Erişim: 26 Eylül 2011.
- 36 Fikret BİLA, "Irak Seçiminde Türkmenler Üç Parça", Milliyet Gazetesi, 6 Aralık 2005.

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Prof. Dr. Hayati Aktaş	ORSAM Trabzon Temsilcisi, KTÜ Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Doç. Dr. Veysel Ayhan	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
Habib Hüzmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Neslihan Kevser Çevik	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Dr. Didem Danış	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi
Dr. Jale Nur Ece	ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
Dr. İlyas Kamalov	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Dr. Yaşar Sarı	ORSAM Danışmanı, Avrasya – ORSAM Bıçkek Temsilcisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv.
Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Atatürk Üniversitesi
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Av. Aslıhan Erbaş Açikel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika - ORSAM Antananarivo (Madagaskar) Temsilcisi
Bilgay Duman	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Ogün Duru	ORSAM Yönetici Editörü
Noyan Gürel	ORSAM İzmir Temsilcisi
Selen Tonkuş Kareem	ORSAM Erbil (Irak) Temsilcisi
Oytun Orhan	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Sercan Doğan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanriverdi	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Uğur Çil	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nazlı Ayhan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
Leyla Melike Koçgündüz	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
Göknil Erbaş	ORSAM Uzman Yardımcısı, Karadeniz
Aslı Değirmenci	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Jubjana Vila	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Mavjuda Akramova	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Dr. Seyfi Kılıç	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Kamil Erdem Güler	ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı
Çağlayan Arslan	ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danıştay Eski Başkanı
Prof. Dr. Hayati Aktaş	ORSAM Trabzon Temsilcisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Hasan Alsancak	BP & BTC Türkiye, Enerji Güvenliği Direktörü
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andican	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Prof. Dr. Tayyar Arı	Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayi İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Doç. Dr. Ersel Aydınlı	Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
Doç. Dr. Veysel Ayhan	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İtir Bağdadi	İzmir Ekonomi Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Bölümü
Prof. Dr. İdris Bal	TBMM 24. Dönem Milletvekili
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı
Prof. Dr. Ali Birinci	Polis Akademisi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Mustafa Budak	Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
E. Hava Orgeneral Ergin Celasin	23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Doç. Dr. Mitat Çelikpala	Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya	İstanbul Şehir Üniversitesi Rektörü
Dr. Didem Danış	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Prof. Dr. Volkan Ediger	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Prof. Dr. Cezmi Erhan	Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Prof. Dr. Çağrı Erhan	Ankara Üniversitesi ATAUM Müdürü, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Amer Hasan Fayyadh	Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Av. Aslıhan Erbaş Açikel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku

Cevat Gök
 Mete Göknel
 Osman Göksel
 Timur Göksel
 Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
 Habib Hürmüzlü
 Numan Hazar
 Doç. Dr. Pınar İpek
 Dr. Tuğrul İsmail
 Dr. İlyas Kamalov
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Doç. Dr. Şenol Kantarcı
 Selçuk Karaçay
 Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
 Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
 Yrd. Doç. Dr. Şaban Kardeş
 Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
 Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
 Prof. Dr. Erol Kurubaş
 Prof. Dr. Talip Küçükcan
 Arslan Kaya
 Dr. Hicran Kazancı
 İzzettin Kerküklü
 Prof. Dr. Mustafa Kibaroğlu
 Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
 Prof. Dr. Mahir Nakip
 Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
 Prof. Dr. Çınar Özen
 Murat Özçelik
 Doç. Dr. Harun Öztürkler
 Dr. Bahadır Pehlivan Türk
 Prof. Dr. Victor Panin
 Doç. Dr. Fırat Purtaş
 Prof. Dr. Suphi Saatçi
 Dr. Yaşar Sarı
 Ersan Sarıkaya
 Dr. Bayram Sinkaya
 Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
 Dr. Aleksandr Sotnichenko
 Zaher Sultan
 Dr. Irina Svistunova
 Doç. Dr. Mehmet Şahin
 Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
 Mehmet Şüküroğlu
 Doç. Dr. Oktay Tanrısever
 Prof. Dr. Erol Taymaz
 Prof. Dr. Sabri Tekir
 Dr. Gönül Tol
 Doç. Dr. Özlem Tür
 M. Ragıp Vural
 Dr. Ermanno Visintainer
 Dr. Umut Uzer
 Prof. Dr. Vatanyan Yagya
 Dr. Süreyya Yiğit

Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
 BOTAŞ Eski Genel Müdürü
 BTC ve NABUCCO Koordinatörü
 Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
 Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı
 Emekli Büyükelçi
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Avrasya Danışmanı
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Vodafone Genel Müdür Yardımcısı (Türkiye)
 Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek, Kırgızistan)
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
 KPMG, Yeminli Mali Müşavir
 Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
 Kerkük Vakfı Başkanı
 Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Bağdat Üniversitesi Rektörü
 Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
 ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Bilkent Üniversitesi
 Ankara Üniversitesi, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Türkiye Cumhuriyeti Bağdat Büyükelçisi
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisat Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya)
 Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
 Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
 ORSAM Danışmanı, Avrasya – ORSAM Bişkek Temsilcisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv.
 Türkmeneli TV – (Kerkük, Irak)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Atatürk Üniversitesi
 Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
 St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
 Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Enerji Uzmanı
 ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampusü Rektör Yardımcısı (KKTC)
 İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
 Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü (ABD)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
 2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
 Vox Populi Direktörü (Roma-İtalya)
 İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
 St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık
 Bülent Aras
 Tayyar Arı
 İlker Aytürk
 Recep Boztemur
 Katerina Dalacoura
 F. Gregory Gause
 Fawaz Gerjes
 Ahmet K. Han
 Raymond Hinnebusch
 Rosemary Hollis
 Bahgat Korany
 Peter Mandaville
 Emma Murphy

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
 Uludağ Üniversitesi
 Bilkent Üniversitesi
 Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Vermont Üniversitesi (ABD)
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Kadir Has Üniversitesi
 St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 George Mason Üniversitesi (ABD)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
 Hasan Kanbolat
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmn

ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
 ORSAM Başkanı
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

MithatpaŐa Caddesi 46/6 Kızılay-ANKARA
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr